

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predklici beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Prodajništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Stanovski pokolj ali solidarizem

Kongres zemljoradniške omladine, ki se je te dni vršil v Ljubljani, je stal v prečnici večini v območju ideje slovenske politične vzajemnosti. Šele v drugi vrsti so obravnavali vprašanje agrarizma ter diskutirali kmečko idejo in misel zemljoradniškega pokreta ki naj pada slovenskim, ker pretežno agrarnim in seljaškim narodom osnovno politično smernico ter temeljno misel javnega delovanja. Vse-slovenske manifestacije na tem kongresu so bile res simpatične, zlasti ker so se manifestacij udeležili bolgarski omladinci in je s tem dano upanje, da bo v bodočnosti slovenska misel našla na Bolgarskem svoja rodovitna tla. Nas pa zanima vprašanje samoagrarne zemljoradniške stranke, torej ideja kmečke misli in samokmečke stanovske stranke ker mislimo, da je taka ideja aktualna in ker z ozirom na do- znevno enostavnost te ideje marsikdo smatra zemljoradniški pokret kot edino upravičeno politično akcijo agrarne- ga naroda.

Kdor se poglubi preko navidezne vsebine in blagovročja političnega gesla v globino tega problema, zapazi, da je kmečka misel tako, kakor jo ozna- njajo pri nas, popolnoma ponesrečena ideja politične akcije. Samoagrar- ni značaj gospodarstva, torej samoagrar- ni način življenja in delovanja, produk- cije in konzuma gospodarskih dobrin pripada preteklosti. Moderno industrijsko ter meščansko gospodarstvo, zdru- ženo z enakim tehnično podprtim raz- vojem agrarnega gospodarstva na de- želi, je na pohodu. Že dvesto let in še več se razvija moderno človeštvo v industrijskem in v meščanskem kultu- ru in največji problem sedanjega časa je z ozirom na ta razvoj ravno ta, da se blagodatni industrijski in meščan- ske kulture prenesejo tudi na se- lo, v seljaški narod. Industrijsko-me- ščanskega gospodarskega razvoja ne bo nihče izpremenil. Ta gre naprej s svojo prirodno zakonitostjo. Našel bo obliko, kakor jih je zasnovala mati priroda. Tudi gospodarstvo je del pri- rode in se temeljito motijo tisti, ki mi- slijo, da se gospodarski procesi dajo regulirati, kakor dnevne točke kon- gresnega zborovanja ali pa pravila hišnega reda.

Z ozirom na to je jasno, da naspro- tuje prirodi gospodarskega razvoja vsaka stanovska stranka, ki zagovarja egoizem svojega delnega sodelovanja pri splošnem proizvodnem procesu. Ekstrem je komunizem, ki zagovarja nadvlado industrijsko-delavskih me- dnih interesov, je ekstrem zemljorad- niški, ki ne vidi cellega gospodarskega pro- cesa ter nučnosti industrije, obrti in meščanske kulture.

Gospodarstvo se razvija k vse- splošnemu solidarizmu ter enakoprav- nosti interesov, tako interesov indu- strije, trgovine in meščanstva, kakor agrarnega prebivalstva. Motijo se sa- mostanovske stranke, ko menijo, da je boljše nadomestiti gospodarski solida- rizem ter akcijo za enakopravnost, vzajemnost in enakomerno soglasje vseh slojev prebivalstva z vsesplošno borbo stanovskih strank. Po stanovski ideji naj se zajednica človeštva razko- lje na mostanovske stranke in v člo- veški družbi naj nastane in naj se raz- vije medsebojno interesno klanje agrar- nih egoizmov z meščansko, inteligent- no ter delavskomezno sebičnostjo. Ta perspektiva je nemoralna in se mo- ra s stališča humanosti ter napredka k idealnim oblikam človeškega sožitja direktno odkloniti.

Iz tega načelnega vidika je tudi samokmečka misel pogrešna in škod- liva in se direktno upira gospodarske- mu razvoju sveta, ki ne gre napram izolaciji agrarnega prebivalstva, od in- dustrijskega in meščanskega prebiva- lstva, marveč ki se razvija čisto orga- nično s sodelovanjem vseh treh činite- ljev gospodarskega napredka: s sode- lovanjem seljaškega naroda, industrijskega delavstva in meščanskega raz- umništva.

Ali naj si zamislimo bodočnost človeštva kot pokolj teh treh temelj- nih stanov človeške družbe ali pa rai- ši postavimo program gospodarskega solidarizma ter zagovarjamo interes- no izglajenje ter poravnanje stanovskih

Nove politične kombinacije.

Vprašanje sestave koncentracijske vlade. — Dogodki v Osijeku.

— Beograd, 9. septembra. (Izv. Ob 12.) V predsedstvu ministrskega sveta je bila danes dopoldne daljša konferenca, kateri so prisostvovali mi- nistrski predsednik Ljuba Davidović, notranji minister Nastas Petrović in državni podtajnik v notranjem mini- strstvu Cemović. Predmet konferenci je bil notranji položaj, dogodki v Osi- jeku, imenovanje novih srezkih načel- nikov v Južni Srbiji in Makedoniji in imenovanje velikih županov na mesta, ki niso še zasedena. Glede srezkih načel- nikov bo ministrski svet sprejel in odobril predlog demokratskega kluba. Notranji minister je nato poročal o svoji snočni avdienci na dvoru. Kralji je podpisal več ukazov manjše vred- nosti.

V radikalnem klubu je bilo danes dopoldne nekoliko živahnije. Bil je sestanek voditeljev radikalne stranke. Razpravljali so o nadaljnji klubovi tak- tiki in stališču stranke napram sedanji vladi. Razmislili so tudi vprašanje sklicanja plenarne seje. Za slučaj, da ne bo še tako kmalu sklicana seja na- rodne skupščine, tedaj se skliče ple- num glavnega odbora stranke, v na- sprotnem slučaju pa samo plenum ra- dikalnega parlamentarnega odbora.

Radikalni poslanec Momčilo Iv- kov, zastopnik virovitiškega okra- ja na Hrvatskem, je poslal notranjemu ministru pismeno vprašanje glede kr- vavih dogodkov v Osijeku. Poslanec pravi v svojem vprašanju, da je obo- rožena tolpa hanaovcev napadla pov- sem mirne državljane z noži in re- volverji ter je smrtonosno ranila najprej ruskega begunca Ljapuhina, ki je danes jutraj v bolnici podlegel težkim ranam, ki so mu jih napadali prizadejali zahrbtno od zadaj v pleča.

Novi izgredi in nemiri.

V Crikvenici je vladal popoln mir. — V Osijeku dva jugosloven- ska nacionalista mrtva:

— Beograd, 9. septembra. (Izv.) Včeraj sta politične kroge presenetili brojavki iz Berana in Osijeka o ve- likih izgredih in spopadih. Iz Berana so javljali, da je v rožajskem srezu četa kačakov napadla selo Mehovci, kjer se je razvila luta borba med kačaki in orožniki. V teh bojih so bili 4 orožniki mrtvi in 1 težko ranjen. Podrobnosti še niso znane. Borba je trajala skoro ves dan.

Druga vest je prišla iz Osijeka. Tu so Hanaovci napadli jugoslovenske nacionaliste. Napad so izvršili Hana- ovci v »Narodni kavarni«. V borbi so napadali ranili štiri nacionaliste in 1 ruskega begunca ubili. Ministrstvo no- tranjih zadev še ni dalo o dogodkih ni- kakega izvestja.

— Zagreb, 9. septembra. (Izv.) Po poročilih iz Osijeka je prišlo v nedeljo po noči do krvavega spopada med Ha-

naovci in jugoslovenskimi nacionalisti. Dva jugoslovenska nacionalista sta bila smrtno ranjena ter sta kmalu po spopadu umrla. Ko se je bližala ojače- na policijska straža, so Hanaovci iz »Narodne kavarne« pobegnili.

— Zagreb, 9. septembra. (Izv.) »Hrvatski Sokol« se je snoč povrnul s svojega zleta v Hrvatsko Primorje. Po ulicah so hrvatski Sokoli vzklikali: »Živel Radić! Živela hrvatska repu- blika!« Po poročilih iz Crikvenice je vladal tam mir in ni prišlo do nikakih spopadov kljub temu, da so radičevski elementi in hrvatski šovinisti ves te- den po listih hujskali in ščuvali. »Hr- vatska zastava« je priobčila naravnost gorostasne laži o oboroževanju Orju- ne v Crikvenici, kamor je baje prispelo večje število bomb, granat, pušk in municije. »Hrvatski Sokol« je v Cri- kvenici precej izživljalno nastopal in ši- ril povsod svojo republikansko misel.

Politična situacija.

Radičevci postanejo kraljevi ministri. — Kraljev povratak v Beograd. — Zasedanje Narodne skupščine.

— Beograd, 9. sept. (Izv.) S kra- ljevim prihodom v Beograd je postala politična situacija živahnija. V glavnem se ima rešiti vprašanje popolnitve sedanje vlade. Senzacionalna vest, da nameravajo vstopiti v Davidovičev ka- binet tudi Radičevi republikanci in po- stati kraljevi ministri, se potrjuje. — Hkratu se izvrši tudi imenovanje drž. podtajnikov v onih ministrstvih, kjer jih še ni.

Ob 17. je Nj. Vel. kralj sprejel v enourni avdienci min. predsednika Lj. Davidovića, ki je kralju poročal o po- ložaju ter mu podal poročila zun. mi-

egoizmov v splošnogospodarskih ter splošnosocijalnih medstanovskih in na- stanovskih strankah? Ni pač dvoma, da je obstoj medstanovskih strank naj- boljši garant socijalnega razvoja in srečnega napredka vseh prizadetih sta- novskih činiteljev, ker se v medseboj- nem pokolju interesov interesi ne mo- rejo ščititi.

Težko ranjen je tudi Srb Sarkavac, ki se tudi bori s smrtno. Poslanec vprašu- je ministra notranjih zadev:

1. Ali je notranjemu ministru ta ta slučaj znan?

2. Kaj namerava notranji minister ukreniti proti napadalcem?

3. Kaj namerava notranji minister ukreniti, da se preprečijo napadi na mirne državljane, ki ljubijo in branijo svojega kralja, in da se ti zavarujejo pred elementi, ki rušijo obstoj naše države in monarhije?

Poslanec je zahteval takojšen pi- smeni odgovor.

V političnih krogih se je zopet po- javila nova vladina kombinacija. Ved- no bolj se forsirajo kombinacije o »kon- centracijski vladi«, ki bi bila slično se- stavljena, kakor leta 1921. V to kon- centracijsko vlado naj bi vstopili de- mokratije, radikali in klerikali.

Danes ob 11.30 dopoldne je bil sprejet v daljši avdienci na dvoru vojni minister general Hadžić, ki je kralju poročal o razpoloženju v vojs- ki. V političnih krogih je povzročilo splošno ogorčenje postopanje majorja Maraza, ki služi pri 6 pehotnem polku v Bjelini. Ta major je opljuval visoko vojno odlikovanje.

Prvotne vesti o vstopu radičev- cev v vlado se danes dopoldne neko- liko spreminjajo. Vladi naklonjen tisk skuša zabrisati veliki pomen tega vsto- pa in zatrjuje, da ne bodeta v vlado vstopila dr. Vladimir Maček in Ivan Predavec, marveč, da so radičevci pri- pravljeno prevzeti samo mesto ministra za Hrvatsko brez imenice. To minist- rstvo naj bi se takoj kreiralo in bi imel ta minister pred vsem nalogo braniti in zastopati interese Hrvatske pri cen- tralni vladi.

Za včeraj v ponedeljek 8. t. m. skli- cana seja glavnega odbora radikalne stranke je bila iz nepoznanega razloga

odgojena na nedoločen čas. Predsed- nik radikalne stranke Nikola Pašić vče- raj ni prišel v radikalni klub.

Katastrofalna kriza v avstrijski kovinski industriji.

20.000 kovinarjev stavka. —

Pre izbruhom splošne stavke.

— Dunaj, 9. septembra. (Izv.) Pre- tekli teden je prišlo do ostrega spora med kovinarji in podjetniki. Včeraj se je stavka razširila na števila kovinska podjetja. Dočim je prvi dan v petek 5. t. m. začelo stavkati okoli 10.000 delavcev, stavka danes že nad 20.000 kovinarjev.

Splošno računajo, da se bodo tež- kemu mezdnemu boju kovinarjev pri-

družile še druge panoge industrije in delavstva ter je velika opasnost, da ne izbruhne splošna stavka v Avstriji.

Strokovna komisija je bila sklicana na izredno sejo, da razpravlja o kovi- narski stavki.

Za danes je sklicana glavna seja Zveze kovinskih podjetnikov in bodo jutri podjetniki stali strokovni komi- siji svoje predloge.

Sestanek Herriot-Davidović.

Važne izjave obeh državnikov o Društvu narodov.

— Beograd, 9. septembra. (Izv.) Iz vladinih krogov javljajo, da je Ljuba Davidović prejel poziv francoskega ministrskega predsednika Herriota za skorajšnji sestanek. Poziv je prispel iz Ženeve preko zunanjega ministra.

— Beograd, 9. septembra. (Izv.) Po končani avdienci je imel Vaš do- pismnik priliko govoriti z ministrskim predsednikom Ljubo Davidovićem. Na vprašanje, kakšni so bili razlogi avdi- ence in nje uspehi, je ministrski pre- sednik lakonično odgovoril: »Sem bil pri kralju, da mu poročam o delu vla- de, o notranjem in zunanjem položaju, posebno pa, da ga obvestim o poročil- lih, ki jih je vlada prejela iz Ženeve od zunanjega ministra dr. Marinkovića.«

Na vprašanje: »Ali je točna vest dunajskega »Neues Wiener Journala«, da prispe koncem meseca septembra v Beograd francoski ministrski pre- sednik Herriot na sestanek z zastop- nikom držav Male antante?« je minist- rski predsednik kategorično odgovoril:

»Ne! To ni točno. Prejel sem od g. Herriota samo poziv na sestanek in vprašanje, kedaj in kje naj bi bil ta sestanek!«

ZAKON PROTI KORUPCIJI.

— Beograd, 9. septembra. (Izv.) V pravosodnem ministrstvu ima dnev- no seje komisija za sestavo zakonske- ga načrta proti korupciji. Velike tež- koče obstoje v tem, kako določiti naj- se vstavi v zakon o kazenski odgo- vornosti ministrov. Sestavila se je že neka formula. Posebna komisija petih višjih uradnikov bo imela nalogo kon- trolirati in voditi preiskavo proti urad- nikom, ki bodo obdolženi koruptnih dejanj.

Pravosodno ministrstvo je že izde- lalo obtožbo proti bivšemu pravosod- nemu ministru dr. Lazi Markoviću in prometnemu ministru dr. Velizarju Jankoviću. Proti nekaterim ostali- m ministrom Pašičevega kabineta se naknadno vložijo obtožnice.

Zmaga Slovencev v Kočevju.

Kočevje slovensko mesto. Izdajstvo NSS.

Občinske volitve v Kočetuju 7. t. m. so potrdile izid zadnjega ljudskega štetja, da je namreč Kočevje slovensko in ne nemško mesto. Nemštvo, katero sta vzgojila v zadnji generaciji šulferar in šidmar, je le še koprneča manjšina. Izid je sledeči: vezane NRS, JDS in SLS 284 glasov in 14 man- datov od 25, slovenska malkontentska, protežerka od Nemcev, zlasti od de- kana Erkerja, 60 glasov in 2 mandata. Nemci 194 glasov in 9 mandatov, JDS in NRS sta vložili skupno listo ter do- bili 140 glasov in 7 mandatov, SLS 144 glasov in 7 mandatov ter sta se obe listi vezali. Njuna fronta ima abso- lutno večino in še en mandat čez. Nem- ška manjšina je sijajen in časten po- nuden ji kompromis odklonila ter za- htevala volilni boj, ker je računala na absolutno večino mandatov. Doživela je strahovit poraz, ki se bo pa poka- zal šele v posledicah, ker slovensko volilstvo odklanja sedaj vsak kompro- mis z Nemci. Sijajno se je držalo slo- vensko delavstvo, zlasti ono Trboveljske premogokopne družbe, pa tudi iz številnih industrijskih podjetij, ki je skoro soglasno glasovalo za narodne liste. Pečat izdajalstva pa si je pritis-

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.
Tram 4/4, 4/5, 5/6, od 4—10 m. dolž. frs. meja 398—340, emeljni 35/79 I. II. III. frs. meja 680—710 deske III. 20, 25, 30, 35 mm frs. meja 530—555, testoni frs. meja 650—695, bardonali frs. meja 520—560, oglje la vilano frs. meja 122.50—125.50, drva suha bukova 1 m dolžine frs. meja 122.50—125.50, postaja 2 vag. 28, 29, 28.

Zitni trg
Pšenica domača, frs. meja 375, Pšenica bačka frs. meja 360, Pšenica sremška par. Ljublj. 390, oves bački frs. meja 310, kuruza nova frs. meja 360, post. dupl. kasa za mare april 235, kuruza nova frs. meja 360, post. dupl. kasa za dec. jan. febr. 215, kuruza nova v storžih frs. meja 360, staja 110, ajda siva frs. meja 360, v zoru 300—340, laneno seme par. Ljublj. 1 vag. 675—690—690, ječmen frs. meja 360, v zoru 1 vag. 390—395—395.

Ostalo blago.
Suhe gobe po kakovosti 46—52, fižol rib- ničan frs. meja 500, krompir frs. meja 120—130, jabolka obrana frs. meja 120—130, post. 1 vag. 140—150—140, seno la sladko prešano frs. meja 75—81, vino belo dol. štaj. hrv. po vzor- cu frs. meja 120, postaja 110.

Effekti 2 1/2 drž. rent. 117—122 Celj. pos. 210, Ljubljanska kreditna 225, Merkantilna banka 118—122, Slovenska banka 918—923, Prva hrv. šted. 103—107 Strojne tov. in liv. 150—164, Trbovelj. prem. 480—500, Združene papir. Vevče 123—130, Kom. za. dež. banke 90.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 9. septembra. Sprejeto ob 13.
Devize: Curih 14.35—14.45, Praga 2.275—2.305, Newyork 76.30—77.30, London 339.50—342.50, Milan 333.75—336.75, Dunaj 0.10745—0.10945, Valute: dolar 75.50—76.50.

— Novosadska blagovna borza 8. septembra. Na produktih borzi noti- rajo: Pšenica bačka, 36 vag. 345—355; kuruza 12 vag. 285—290; ječmen 5 vag. 345—350; oves 1 vag. 260; fižol 16 vag. 425—440; otrobi 1 vag. 195—200. Tendence neizpremenjena.

INOZEMSKE BORZE.

— Curih, 9. sept. Današnja borza: Beograd 6.90, Praga 15.90, Newyork 533.50, London 23.63, Pariz 27.85, Mil- lan 23.20, Berlin 1.265, Dunaj 0.0075.

— Trst, 9. sept. Predborza: Beo- grad 29.725—29.80, London 101.80—101.95, Pariz 119.75—120.23, Newyork 22.925—22.975, Curih 430—431.50, Du- naj 0.0318—0.0321, Praga 68.25—68.75. Effekti: 7% invest. pos. 1921. 63 —64, 2 1/2% drž. renta za ratnu štetu 117—118, Ljubljanska kreditna 220—240, Hrv. esk. banka 119—120, Kreditna banka Zgb. 122—123, Hipotek. banka 61—62, Jugobanka 110—113, Praštediona 915—917, Slovenska banka 105—106, Eksploatacija 110, Drava d. d. Osijek 330, Sečecerna 950—960 Isis d. d. 59—62, Nihag 95, Gutman 990—1025, Sla- veks 250, Slavonija 85—87, Strojne tov. 150 Trboveljska 500 Vevče 123, Centralna ban- ka 32—33.

Kongres slovenske agrarne omladine v Ljubljani.

Slovanski gostje se klanjajo Prešernu.

V nedeljo 7. t. m. je bil zaključen s slavnostnim zborovanjem tri dni trajajoči kongres slovenske agrarne mladine. Rezultat dolgoletnih posvetovanj je bil pred vsem, da se ustanovi Zveza slovenske agrarne mladine s sedežem v Pragi. Na sobotnem zborovanju so bili sprejeti zadevni statuti in je bil izvoljen odbor Zveze. — Drug razveseljujoč uspeh je prinesel ta kongres v tem, da se je doseglo znatno zblizanje med agrarnimi Poljaki in Čehoslovaki, kakor tudi med Jugoslovani in Bolgari.

Kongresu so se udeleževali z vsoto intenzivnosti in največjo marljivostjo nekatere vodilne osebnosti Čehoslovake, Poljske, Bolgarske in Rusije. Na kongresu so se udeleževali poleg agrarne mladine bolgarski politiki bivši ministri Obov, Stojanov in Atanasov, dalje bivši bolgarski poslanik na našem dvoru Kosta Todorov, ki je bil že v soboto pozvan v važnih poslih v Beograd, zelo značilna so bila izvajanja čehoslovaškega poljedelskega ministra dr. Milana Hodže na nedeljskem zborovanju, kakor tudi govor ruskega prof. in velikega pobornika slovenske ideje dr. Verguna, ki je prepričan, da se more doseči pravo in iskreno zblizanje vsega Slovanstva le na temeljih zdravega agrarizma.

V lepem številu so bili na kongresu zastopani srbski zemljoradniki, med drugim so se udeleževali kongresa zemljoradniški poslanci, tako Voja Lazic in Moskovljevič.

V zeleno okrašen veliki dvorani Narodnega doma je bilo v nedeljo 7. t. m. ključno slavnostno zborovanje. Na predsedniškem odru sta bila kip Matije Gubca in slika bolgarskega kmetijskega voditelja Stambolijskega. Slavnostnemu zborovanju so prisostvovali zastopniki vlade in mestne občine. Zborovanja se je udeležilo precejšnje število okoliških kmetov in mladencev.

Predsednik kongresa Tomšič je otvoril zborovanje s kratkim govorom, posebno pozdravljajoč čehoslovaškega poljedelskega ministra dr. Milana Hodžo, ki je v nedeljo zjutraj prisel v Ljubljano ter se takoj opoldne po končanem kongresu vrnil v Prago. Dr. Hodža so zborovalci priredili pri srčne in tople ovacije. V imenu poljske agrarne mladine je položil delegat Platner venec pred kip Matije Gubca in čehoslovaški delegat v ime Čehoslovakov venec pred sliko Stambolijskega.

Po končanosti formalnostih, po prečitani nekaterih brzojav, je imel med viharimi manifestacijami minister dr. Hodža govor o ideji agrarizma. Njegovo predavanje je bilo zelo zanimivo. Minister dr. Hodža je govoril v krasni srbohrvaščini o agrarizmu in slovanstvu. Predavanje se je baje pričelo v posebnih brzojavah in si je govor pridržal posl. Ivan Puocelj, ki ga ni hotel dati na razpolago tisku, ki ni njemu naklonjen.

Zbor so za tem pozdravili bolgarski delegat Zaharijev, bivši bolgarski minister Atanasov, izjavljajoč, da sloni bodočnost slovenskih narodov na zdravi ideji agrarizma.

Govorili so dalje čehoslovaški poslanec Marcha, predsednik poljske Kmetijske družbe Cermynski in v ime Rusov Dolgopjatov. Zbor je vzel nato na znanje poročilo čehoslovaškega delegata Vladimirja Husa ter je sprejel več resolucij.

Po končanem zborovanju se je okoli 11.30 dopoldne sestavil na Bleiweisovi cesti slavnostni sprevod, na čelu katerega so vozili z zelenjem okrašenimi kmečki vozovi in za tem vrste vseh delegatov. Sprevod je krenil po glavnih dostopnih ulicah pred Prešernov spomenik, kjer so udeležniki kongresa med sviranjem narodne himne »Hej Slovani« položili velik zelen venec pred Prešernov spomenik. — Sprevod je na pravil lep vtis in na Marjinem trgu se je zbrala množica ljudi.

Govor Jure Koceta pred Prešernovim spomenikom.

Hvala Vam, bratje, ki ste prišli daleč tam od valov Baltijskega morja, hvala Vam, ki ste prišli iz širnih planjav ruskih — domovine velikih mož —, hvala Vam, ki ste prišli iz mile, mučniške krvi polne Bolgarske, iskrena hvala predvsem Vam, Lužiški Srbi, ti naš Benjamin, ki še danes ječiš pod nemškimi jarmom in si raditega

deležen naše posebne ljubezni. Hvala tudi tebi množica, ki si prihitela tam od Vardarja in od Triglavca, da izročiš svoja srca svojemu sinu Prešernu.

Saj je bil Prešeren mož plemenitega srca, globoke duše, mož, ki je v svoji ljubezni do bratskih slovenskih narodov s prepornim srcem zapel: »Največ sveta otrokom sliši Slave!« — Venec smo položili pred Prešerna.

Da, veliko, veliko slavnosti je že bilo, ki so prinesle lepe, krasne vence Prešernu. Bilo so lepe slavnosti, lepi venči, lepe besede, toda take slavnosti, kot je danes, Prešeren še ni videl. Prvikrat v zgodovini slovanstva se klanjajo Prešernu, kmetiskemu sinu — kmetjski sinovi — vseh slovenskih narodov. Bil je Prešeren kmetjski sin. On je bil tisti, ki je v svoji pesmi »O Vrba, srečna draga vas domača« povdaril, da je kmetjski stan oni stan, ki napravi človeka srečnega in ne samo učenost, ne knjige, nego poštenost — in kmet je pošten. Zakaj? Zato, ker vsak dan govori z materjo zemljo, zjo mu teče iz utrjenega lica v sveže brazde, on dela in trpi od zore do mraka, da, od mraka do dne. V delu je torej poštenost in človek, ki neprestano dela, je kmetjski človek. V delu in poštenosti je solidnost in zdrava pamet. In kmet je soliden, kmet je oni, ki ima zdravo pamet in zato je upravičen izrek, ki pravi: »Kmet je steber države«.

Ako pa je on steber države, ako je on tisti zdrav studenec, iz katerega teče okrepčilna moč za celo državo, ali nima potem on svete pravice, da ima tudi pravo do države odločilno besedo, on, brez katerega države sploh ne bi bilo. Če priznavajo vsi, da drži kmet državo po konci, zakaj ne priznavajo potem, da naj ta zdrav element, ta zdrava moč tudi državo vodi. Nezdružljivi ideji, diktature in terorja se od kmeta ni bati, on tega ne pozna. In zato smo danes tukaj, da si dajemo pogum, da se združimo in sklenemo v močno fronto, zato, da si bomo sami rezali svoj kruh, ne zato, da biga trgali drugim stanovom — vsak naj ima, kar zasluži, toda tudi mi hočemo to, kar nam po božjih in človeških pravicah gre.

Bratje Slovani smo se skupaj zbrali, da najprej med seboj dosežemo svoj cilj in ko smo ga dosegli, hočemo iti ne z mečem, nego s palmo — vojvo miru naproti ostalemu človeštvu, želeč mu srečo in mir. Pa tudi zastopniki mladine vseh Slovanov smo tukaj. Zastopniki vseh slovenskega dijaštva smo. Kaj pravimo mi? Da smo mladi in ker smo mladi, moramo biti idealni in idealizem naš slovi na realnih tleh in ta realna tla so delo za narod, delo za človeštvo. Mi se zavedamo, da dolgujemo svojo izobrazbo žuljem naših očetov in mater, in mi hočemo poljubiti te žulje s tem, da se posvetimo delu za srečo in blagostanje naših kmetjskih narodov. Težka bo ta pot, toda ustrašili se je ne bomo. Mogoče bomo zatirani kot so zatirani zastopniki naših apostolov, mučnikov Stambolijskega, Daskalova in Petkova, — toda v tolažbo naj nam bodo besede filozofa, ki pravi: »Stvar zatiranega je vedno sveta in čimbolj je zatirana, tembolj ji je odprta pot do zmage.« — Zato vstrajajmo, saj nas drži isto delo, iste težave, toda tudi isti cilj v naši složni, bratski ljubezni!

Kakor se je Prešeren v svojem junaku Črtomirju odpovedal vsem upom, ki jih je gojil za svojo osebno srečo in šel oznanjvat evangelij svojim bratskim narodom, tako pojdemo tudi mi po poti Črtomirja oznanjvat evangelij božje ljubezni in bratstva med svoje slovenske brate. Ne bomo vpili z živeli klici, nego delali bomo in naše delo bo samo molče klicalo:

Živelo slovensko kmetstvo, slovenski agrarizem — živelo človeštvo!

Po zborovanju je sledil v restavraciji »Zvezda« slavnosten banket, na katerem so se izmenjale razne napitnice.

Minister za Hrvatsko, brez listnice.

— Zagreb, 9. septembra. (Izv.)

Današnji »Jutarnji list« prinaša iz krogov HRSS poročilo o zadnjih posvetovanjih v Beogradu in navaja, da so bila časopisna poročila o vstopu zastopnikov HRSS v Davidovičevu vlado povsem netočna. Vstop dr. Mačka in Predavca ter prevzem neznatnih ministrstev za socijalno politiko in poljoprivrede ne bi odgovarjal razmerju sil v parlamentu. »Jutarnjemu listu« izjavlja vodstvo HRSS, da so te vesti popolnoma neistinite. Pač pa se je pokazala potreba, da so tudi Hrvati zastopani v sedanji vladi. Radi tega se je to vprašanje rešilo na ta način, da se v najkrajšem času kreira posebno mesto hrvatskega ministra brez listnice, ki bo v vladi zastopal interese hrvatskih pokrajin. Vprašanje, ali bodi novi minister parlamentarec, se ni še rešilo. Tudi oseba za to mesto še ni določena. V soboto 13. sept. se sestane Hrvatsko narodno zastopstvo, ki bo o teh vprašanjih definitivno razpravljalo.

Politične vesti.

— Občinske volitve v Sodražici.

V Sodražici so bile včeraj občinske volitve, ki so pokazale odlične napredek naprednih glasov. Od zadnjih skupščinskih volitev so napredovali za 63 glasov. Klerikalci so imeli dve listi. Volilna agitacija je bila izredno živahna, posebno na klerikalni strani. Župnik se je predvsem posluževal prižnice, na drugi strani pa je agitiral bivši župan Lavrenčič od osebe do osebe, zlasti pri onih, ki so kakorkoli odvisni. Župnik je odzvel nekaj omahljivcev, ki bi bili sicer volili z JDS iz podobne Zamostiš se pretvezo, da dobe župana, ako klerikalno volijo, no, sedaj naj izpolni svojo dano jim obljubo, ako more. JDS je dobila 153 glasov in 9 odbornikov, Lavrenčičevi klerikalci 99 glasov in 5 odbornikov, župnikova lista 142 glasov in 8 odbornikov in podobna Žigmarice 43 glasov, 3 odbornike. Slednji so volili brez razlike stranke. Najmočnejša stranka v odboru je torej napredna.

— Italijanski tisk zlasti v Primorju zelo rado uporablja v svojem boju proti jugoslovenskemu narodnemu gibanju podlo orožje sumničarstva. Najnedolžnejši čin tega ali onega narodnega moža se objavlja v taki zvezi in s takimi okoliščinami, da bi morala biti italijanska javnost slepa, ako bi po taki objavi ne kazala s prstom ni dotičnika, češ, glejte ga jugosloveskega irredentista, sovražnika Italije in italijanskega naroda, veleizdajalci. Tako se je zgodilo sedaj tudi poslancu dr. Josipu Wilfanu. Tržaška »Sera«, revolverski listič, ki — mimogrede povedano — v zadnjem času z neko posebno slastjo objavlja »Slovenčev« gonjo proti naprednemu življu v Sloveniji in Radičevu izpade proti narodnemu in državnemu edinstvu Jugoslavije, je v svoji torkovi številki posnel po »Slovenskem Narodu« vest, da je dr. Wilfan z drugimi parla-

mentarci, ki so se udeležili interparlamentarne konference v Bernu, odpotoval v Ženevo. Seveda pa je »Sera« zavela »Narodovo« vest po svoje. »Narod« je pisal, da so odpotovali parlamentarci v Ženevo »vsled izredne važnosti letošnjega zborovanja Društva narodov«. »Sera« pa je potvrdila to besedilo, pišoč, da so parlamentarci odpotovali v Ženevo, da bodo prisostvovali izredno važnim sejам konference »Društva narodov«. Wilfanovega imena »Sera« v besedilu »brzojavki« niti imenovala ni, pač pa je vest objavila pod naslovom: »Wilfan v Ženevi.« »Piccolo della Sera« je dan nato objavil isto potvorbno besedilo vesti, navajajoč »Slovenski Narod«, toda pod naslovom »Wilfan v Ženevi?« in dodal: »Med temi (namreč parlamentarci) se baje nahaja Wilfan, vodja slovenske stranke v Trstu in poslanec v italijanskem parlamentu.« — Je pač res treba velik kup zlobe za tako »obveščanje javnosti! Italijanski tisk je dobro vedel, da ste se zadnji dve seji interparlamentarne unije vršili v Ženevi. Saj je poročal o njiju. Objavil pa je vest o dr. Wilfanovem bivanju v Ženevi v tej obliki le zato, da bi prikazal voditelja primorskih Jugoslovenov kot hujšaka, ki skuša tudi v Ženevi zastopnike drugih narodov hujškati proti Italiji. A najlepše je to, da je dr. Wilfan takoj po zaključitvi seji interparlamentarne unije odpotoval iz Ženeve in je bil v ponedeljek, torej dan pred objavo one vesti v »Seri« že v Trstu, kjer se nahaja tudi sedaj. Italijanski hipermacijonisti pa seveda stiskajo pesti ob pomisli, da se vodja primorskih Jugoslovenov v tem trenutku v Ženevi plaži od hotela do hotela in kuje spletke pro-

— Kakšne kolovodje ima komunistično delavstvo. Bivši predsednik zavodnega odbora trdke Mautner v Ribarpoli Jan Šramek je izstopil iz komunistične stranke. — Izdal je letak, v katerem pripoveduje delavcem, da je komunistični vodja Hegr prejel od Mautnerjevih podjetij 50.000 Kč nagrade. Ta vsota se je Hegru izplačala zato, da ni bilo trdki treba izplačati delavcem novoletnih daril v znesku 250.000 Kč. Tako in podobno delujejo komunistovski prvaki za zaslepljene delavske sloje.

Iz govora posl. dr. Wilfana.

Poslanec dr. Wilfan je imel, kakor znano, na interparlamentarni konferenci v Bernu 23. pr. m. govor, zadevajoč manjšinski problem. Iz govora posnemamo to-le:

Manjšinski problem je izredno važen, je življensko vprašanje za mnoge narode, je vprašanje svetovnega mira. Ne bom tu igral obtožitelja in ne bom pozival z upornim pogumom; to dolgujem sebi in stvari, ki jo zastopam s skromnimi močmi, to dolgujem predvsem visokemu zboru, pred katerim stojim, ki gotovo ni poklican, da bi nastopal kot sodnik v posameznem manjšinskem problemu. Lahko naglašam z mirno vestjo, da me ne zapeljujejo ne upornost in ne obtožiteljska vloga, že zato, ker v slov. manjšini v Italiji ni irredentizma. Gotovo je to žrtve, ki jo doprinasamo, ko smo odcepljeni od narodne celine, ki se je iz razdrobljenosti povzdignila od ujedinitvene slobodne in nezavisne države. Slovani v Italiji smo vzeli to žrtve nase, smo jo morali vzeti, ne da bi nas bili vprašali. Dolžnosti, ki nam jih ta žrtve nalaga,

hočemo lojalno izpolnjevati. Radi Slovanov v Italiji ne bo treba, da pride do mednarodnega konflikta. Nočemo nič drugega, nego da nam se v Italiji dobro godi. »V Italiji«, to pomeni, da sprejemamo obstoječe stanje brez pridržkov. Zahteva pa, da naj se nam v Italiji »dobro godi«, je izraz želje, ki jo ima pravico gojiti vsak državljani v vsaki državi, naj pripada večini ali manjšini.

Da tukaj ne nastopam kot obtožitelj, imam pa tudi poseben razlog, kar bi rad mimogrede omenil. Bilo bi to namreč očitno in žaljivo pomanjkanje obzirnosti nasproti državi, nasproti vladi, nasproti mojim parlamentarnim kolegom. Državnik, ki že dve leti vodi poše Italije s krepko roko, je zastopnike manjšin povabil k sebi in se hoče z njimi pogovoriti o njihovih pritožbah in željah. Mislim, pa, da ne zagrešim nobene indiskrecije, če samo dodam, ko nam se ponudi prilika tega pogovora, da pač ne bomo pehi nobenih hvalospevov.

Govorimo o manjšinah in si pri tem predstavljamo, kakor je pač človeško nagnjenje, v precej primitivni obliki pristojevalno razmerje. Dovolite mi, da se dotaknem italijanskega primera. Gre za narod 40 milijonov, kateremu je priključeno pol milijona Slovanov in četrt milijona Nemcev. Tu bi vsak takoj rekel: Saj to sta dve tako majhni manjšini, da kar izginjata; kako naj sploh moreta zahtevati, da bi se z njima posebej ravnilo?

To stališče bi bilo pravilno, ko ne bi izhodišče bilo zgrešeno. Ne gre namreč za skupno življenje 40 milijonov na eni i pol milijona na drugi strani. V tem razmerju je podana več ali manj le statistična koeksistenca. V resnici izgleda čisto drugače, če ga motrimo v deželi sami, kjer živi manjšina, ne pa v širokem okvirju državnih mej. V tej prirodni geografski enoti, ki jo nemški jezik označuje z lepo besedo »Land« (dežela), ne živita večina in manjšina v razmerju 40 : 0,5, nego v čisto drugačnem številnem razmerju, predvsem pa v razmerju sodeželanov, ki skupaj živijo, skupaj delujejo. Tu ne more več biti merodajen mehanski kriterij, ki samo postavlja ogromno število proti malemu številu, nego tu mora veljati človeški kriterij, ki upošteva skupno življenje ljudi, ki govorijo različne jezike, imajo različna čustva, pa biva skupaj na ozkem ozemlju, ne številke, nego ljudje in »sodeželani«. ki se jim življenske razmere medsebojno dotikajo, prodirajo, prepletajo.

Da smo radi premembe državnih mej vključeni v drugo, in sicer nacionalno državo, iz tega je treba izvajati potrebne posledice. Katere je treba predvsem imeti v oči? Treba je dometi manjšinsko pravico kot kolektivno pravico, ki se ne tiče samo posamezne fizične osebe in njene eksistence. Gre predvsem za pravico ohranitve in gojitve narodnosti kot kolektivne dobrine v zvezi z življenjem in delovanjem narodne celne brez ozira na državne meje. Samo tako pravico moremo sprejeti. Samo tako pravica zadostuje po mojem prepričanju današnjim razmerjem o človeškem dostojanstvu in o pravici do slobode in do slobodnega udeleževanja. (Odobranje.)

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljšo in najizdatnejšo od vseh vrst pralnega mila.

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Nekaj minut pozneje se je rak kuhel v svojem oklopu na žrjavici in zapuščenka je imela toplo, izobno in okrepčujočo večerjo. Poživljena od te izborne hrane je nalovila še več rakov, jih ubila in položila na breg, da jih vroče sonce že zjutraj posuši.

Nato se je ulegla spat.

Naslednje jutro je Vajiti napravila ladro iz ruhe, ki jo je bila odnesla s krova »Ikurangija«. Spletla je krepke vrvi iz niti palmске skorje in odrezala mlado drevo, da ga porabi za jambor.

Na dnu čolna je našla majhen sod, ki ga je napolnila s sladko vodo, nabrala si je še orehov in rakov, ki jih je sonce posušilo v nekaj urah; slednjič je bilo vse pripravljeno za dolgo in nevarno potovanje. Sklenila je, da odpotuje naslednji dan ob zori.

Noč je bila prišla. Vajiti je čutila pogum in upanje v svojem srcu, toda utrujena je bila od tako težkega dela in zaspala je na dnu čolna, pokritega s plazečimi se rastlinami, ki so rastle iz razpoke v koralnji skali.

Neprestano je sanjala o »Ikurangiju«. Videla je, kako je ladja hitela proti pečinam, ker je vozila vsled pokvarjene karte po napačni poti. Ve-

ter je bočil njena bela jadra in brezštevilni somi so ji sledili, pričakujoči uro osvete...

★ ★ ★

— Ne verjamem, da vas bi mogel kapetan Sakson sprejeti, je dejala usmiljenka rdečelasemu mornarju, ki je vprašal po njem. Bolan je, zelo bolan, in nikogar ne spozna.

Mož se je odkril in preplešeno vprašal:

— Ali bo umrl?

Usmiljenka je zmigala z ramami.

— Pogledati hočem, ali je že pokonci, je dejala. Čakajte na verandi; toda zelo se bojim, da vas ne pustijo k njemu. Zdravnik mu je izrečno prepovedal vsak obisk.

— Poskusite vse, da ga vidim, je dejal mornar. To bi bilo dobro zanj: veselo novico mu prinašam.

— Res? Ali morda veste, kaj se je zgodilo z Vajiti?

Kot ves svet v zalivu Suvi se je tudi usmiljenka živo zanimala za strašno dekletovo usodo.

Sakson je bil v bolnišnici že več tednov.

Ko je bil opazil, da je njegova hčerka izginila in da je zajedno zbežal »Ikurangij«, je jadril na otoke Fidži, blazen od jeze in obupa. Prišel je prosit za pomoč generalnega komisarja Tihega coeana, čeravno sam ni dobro vedel, na kak način bi mu mogel zastopnik Nj. Veličanstva pomagati v tem žalostnem položaju. Toda predno je bil sto-

pil k temu visokemu uradniku, je moral v bolnišnico, katere ni več zapustil.

Več tednov je že ves divji ležal na postelji. Govoril ni besede. Čutil je, kako so mu moči pešale. Glodala ga je jeza in bolest.

— Da, je dejal mornar, poročilo imam o njegovi hčerki. Imenujem se Harrys in sem mornar s »Sibile«. Čitajte tole. Ali mislite, da mu bo to napravilo veselje?

Pomolil ji je list tenkega papirja, na katerih so tiskani s strojem vsakdanji kablogrami. To nadomešča v zalivu Suva časopise.

Usmiljenka je vzela papir in z zanimanjem čitala sledeče poročilo:

— Hčerka Edvarda Saksona, posestnika tadrnice »Sibile«, se je slednjič vendar prikazala. Bili so se že za njeno usodo. Včeraj je dospela v Sydney na krovu parnika »Irene«, ki poplavlja telegrafsko kable. Ta ladja jo je pobrala 2. t. m. Bila je sama v čolnu, dvesto milj daleč proč od vsake suhe zemlje, utrujena je bila radi slabega vremena in skoraj izčrpana od pomanjkanja hrane. Ko se ji je pa ladja približala, se je vendarle dvignila in veselo govorila z onimi, ki so ji bili prišli na pomoč. Izjavila je, da se počuti izobno in da bi, če bi bilo treba, sama brez vsake pomoči dospela do najbližjih otokov.

Kot se je sumničilo, je bil dekle zapeljal kapetan Donahue na krovu »Ikurangija« in izpostavljal jo je na otoku Gobavev, trideset dni daleč

proč od Azije. Baje se je hotel na ta način maščevati za izgubo bisernega polja, za katerega posest je tekmoval s kapetanom »Sibile«. »Ikurangij« je menda odjadril v smeri proti Južni Ameriki. Saksonova hčerka pravi, da ga ne bodo nikoli več videli.

— O, je vzkliznila usmiljenka, tole bom pa takoj prečitala kapetanu. To mu bo bolj pomagalo, kot vsa naša zdravila.

PETO POGLAVJE.

Roža za usesom.

Spet je bil prišel vroči letni čas.

»Sibila« se je gugala kot prazen sod na velikih okroglih valovih. V kabinih in na krovu je vse, kar je bilo premično, skakalo in ropotalo. Vse, kar je lahko padlo, je ležalo na tleh. V kuhinji je posoda razbijala ob steno, na kateri je bila obešena in vsako guganje je premikalo stole, milze in lesena vedra.

Veliko jadro, ki so ga bili razpeli, je kot cunja viselo do tla in pri guganju razbijalo ob jambor, kajti pihljala ni niti najmanjša sapica.

»Sibila« se ni mogla ganiti z mesta, valovi so jo premetavali kot zamašek.

Na obzorju je bil Petkov otok videti kot mala modra roža, ki leži na kristalnem krožniku. Bilo pa je tako težko, ga doseči, kot najbolj oddaljeno luko v Pacifiku, kajti nič ni kazalo, da bi bilo kaj upanja, da se pojavi veter, napne jadra in požene »Sibilo« naprej po njenem potu.

Učiteljska imenovanja za Slovenijo.

Kralj je podpisal ukaz o imenovanju šolskih upraviteljev in učiteljev na osnovnih šolah v Sloveniji. Imenovani so za upravitelje v Ljubljani: Repovš Friderik na I., Poljak Janko na II., Pristovšek Fran na III., Škulj Fran na IV., Grčar na barjan na I. osnovni šoli. — Za stalne učitelje na deških osnovnih šolah v Ljubljani so imenovani: Bajc Makso na I., Silvester Fran na II., Lavrič Karel na IV., Fiere Fran na V., Recel Alojzij na V., Klavara Hinko na VI. Benč Mavrič na VI., Seršona Pavel na III., Polak-Krašovec je imenovan za učitelja na I. dekliški šoli v Ljubljani, Slatnar-Vidlič na isti šoli za učitelja na III. dekliški šoli pa Trampus Lucija, Kaliger E. je postala suplentinja. Korbar Josi. pa, šolska upravitelj v Ihanu, Čentič Julij upravitelj v Kamniku, Rupnik Marija upravitelj v Kamniku; Keržič Fran za upravitelja v Dobropoljah; Kaliger Olga za učitelja v Trzinu; Lampret Fort. za upravitelja v Borovnici; Čuk Fran za upravitelja v Dolskem; Benko Andrej za učitelja na Jezici; Gostič Flor. za upravitelja v So. strem; Lavrenčič Alojzija in Munda Ivana za učitelja v Sostrem, Likar Eliašpiller za uč. v Škocjanu pri Trzinu; Orel Ivana za uč. v Šmarju; Strekelj Ivan za upravitelja na Vrhniki; Zupančič Elizabeta za uč. v Mokronogu. Za šolske upravitelje so imenovani: Pečnik Josip v Vel. Dolini, Jurko Vid. v Dolu, Lebar Fran v Hrastniku, Lunder Hermina istotam, Playšek Robert v Trbovljah, Bučar Alojzij v Trbovljah-Vode, Zavratnik Ljudmila za učitelja istotam, Lapornik Ana za upraviteljo v Trbovljah, Miselj Ana za učiteljo v Dol. Logatcu, Vresec Avrelj za uč. v Gor. Logatcu, Šifer Egidij za uprav. na Breznici, Krizman Emil za upravit. na Planini pri Semiču, Borštnik Srečko za uč. v Novem mestu, Jurjevčič Marija za uč. v Celju, Novak Franja za uč. v St. Petru (Sav. dolina).

Za upravitelje so imenovani: Canjko Avgust v Svetini, Vrečar Rajko v Zalcu, Golob Josip v Vuzenici, Rosenstein Ferd. v St. Petru pri Mariboru, Bregant Henr. v Rušah, Mejovšek Radov. v Slivnici pri Mariboru, Černigoi Slavko pri Sv. Križu pri Slatini, Sprader Ferd. v Beltinčih, Veršič v Foklinčih.

Za učitelje v Lajtersbergu - Krčevini je imenovan Lovše Ivan, za učitelja istotam Ravnikar Antonija v Limbušu za uč. Robič Ivana, Fabijan Terezijsa. Za uprav. v Ptuj Lučkar Marija za učitelja v Studenčih Predkrala, Drobnik, Čuček Josip za učitelja v Poljčanah; Lipaj Vendel za uprav. v Prosenjakovcih, Ločnik Amal in Logar Ana za uč. v Slov. Bistrici Pogruje Alojz za uprav. v Hajdini, Šterk-Jurca za uč. istotam, Sel Ivan za uprav. v Sv. Lovrencu na Dravskem polju; Gulin Milka in Mervič Dora za uč. na okoliški šoli v Ptuj Maselj Josip za uč. v Rogaski Slatini; Blažinšek za uprav. v Zibiki Zmrzljak Karel za uč. v Šmartnem ob Paki Štress Fel. za uč. v Prevaljah; Plinterič za uč. v Trtkovi; Kokot Ferd. za uprav. pri Sv. Petru pod sv. Gorami; Kokot-Bradaška za uč. istotam.

Za šolska upravitelja sta imenovana: Šafarčič Fran pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Burnik Marija je imenovana za uč. na po. mozni šoli v Mariboru; Petrovič Simon za uprav. pri Der. Mar. v Polju, Šket Marija za uč. v Framu; Firm Stefan za uprav. v Hočah.

Za veroučitelja na gluho-nemniš v Ljubljani je imenovan Viktor Šega.

Glasbeni vestnik.

OPERA

«Carska nevesta» zasluži vsled svojih glasbenih krasot, svoje bogate dramatike in res prelepe opreme več zanimanja pri publiku, kakor jo je n. pr. tudi večeraj pokazala. Iz nezadostnega obiska vidimo, da se ta takozvana »medsezijska« ne izplača. Morda pa so tudi visoke cene prostorov krive pičlega poseta.

Predvsem moram poudariti zopetni nastop ga. Thierry-Kavčnikove po enoletnem odmoru. Njena Ljubaša je bila večeraj mojstrska kreacija. Njen glas napolni gledališke prostore kakor gost, z glasbenimi valovi prenaša zrak do zadnjega kotička. Pesem o starem ženinu, peta, kakor v črno zastrta, je zagrabila res srca, svoj višek pa je dosegla v drugem aktu. Da bi le Bo-melius prišel enkrat v prave roke. Njegova vloga je navzlic maljni obsežnosti zelo težavna in izvedena premoško globoko premišljeno, ovira tudi Ljubaša. Predstavljam si ga satansko šepetajočega in na njo prežede-ga, kot gladen volk. Petje njegovo se mi zdi postranska stvar. Zupana pa gledaš in poslušas z velikim veseljem. Vsaki ton, vsaka gesta premišljena. Dajte, za božjo voljo, možu priliko, da postane velik umetnik, vsaj tako velik morda, kot je Popov v svoji nedosežni vlogi Orjaznega. Da bi on pel vrh vsega še slovenski, pa bi ga nosili na rokah, ljudje, ne znalci ruskega jezika, ne vedo, zakaj se pravzaprav v Carski nevesti gre, in to je tudi izmed ovir ena, ki je kriva, da opera nima zaželjenega uspeha. Rozumova je začela nekoliko jasneje izgovarjati, vendar še valja po ustih različne vokale na vse mogoče načine in s tem ovira razumevanje besedila. Večna škoda za prekrasno, bujno cvetočo melodiko Marfino! Banovec je srečen pevec, a igra pa ni kos. V tretjem aktu n. pr. hodi vsakikrat za Zupanom, ko odhaja ta v stranske prostore in strmi nekaj časa v zaprta vrata. Ob koncu akta se z Rozumovo prav očividno pripravljata na omedlevo. Pugal je lešen igralec in še bolj lešen pevec. Ali ima uprava še kaj takih? Izmed treh namnih ženskih vlog je Petrovna v rokah Ropasove, četudi neznatna, vendar najboljše. Kje je g. upravitelj našel Assejevo, sem radeveden. Smolenska pole slovenski vsaj tako, da jo lahko poslušas, ta pa samo usta odpre in pokvari vsako slovensko

besedo. Saj sedaj, morda bo pozneje boljše. Pridobitev prvovrstna Assejeva za naš oder nikakor ni. Zbor so bili vsi slabi, še ženski. Plesanje v prvem aktu je kaj boljše! Orkester pod taktirko Balatke sicer sigurno, a mestoma prešumen, brez pozornosti za finejšo izdelavo. Režija v rokah Bučarja prav dostojna. Čemu pisati na programu »dva odlična jezdeca«, ki ju sploh ni? Oprema bogata in dela operi časti.

V nedeljo zvečer se je v »Prodani nevesti« kot gost predstavil, žal skoro prazni hiši tenorist G. Jirasek, ki je sedaj pel Janka kot gost, a bo menda an. gažiran v našo opero stalno. G. Jirasek je sorodnik znanega češkega klavirskega pedagoga istega imena in je, po svojem ne. deljskem prvem nastopu sodeč zelo muzikalen pevec, prijetnega, nekoliko zaprtega, bolj baritonskega tenorskega timbra, ki smerne višave z lahkoto obvlada in katere ga srednja lega je zlasti okrogla in mehka. Pri značaju njegovega glasu je nekoliko težko konstatirati ali je to junaški ali lirski tenor. Zdi se mi, da je v njem obeh elementov precej in da bo pripraven za obe stroki. Sicer pa je v operni literaturi dokaj takih partij, ki zahtevajo vsled svoje muzikalne dramatizne vsebine tako dramatičen kot lirčen, najbolj pa tedaj zvočno neodoljivo glas. Sem spada n. pr. grof Lu. na (Trubadur), Tonio (Bajazzo), Wolfram (Tannhäuser) itd. G. Jirasek je tudi kolkor logoteč to priprosti Jankovi vlogi do-gnati, dokaj spretne igralce, vendar mu je videti, da na odru ni še prav domač. Zdi se, da bo za tenorske partije druge vrste prav vporabna moč. Partijo Marinke je pe. la nova primadona Vanečkova, ki je bila navzlic svoji polnosti živahna, Kecal je pel Zathey, Vaška Kovač, ki je bil za to svojo najboljšo vlogo uplavljen na odprtem odru. Esmaraldo prav dobro ga. Ribičeva itd. Zbor in orkester tudi na mestu. V poslednjem je občutno po-manjkanje godal. Predstavo je vodil prav zadovoljivo G. Balatka.

MARIJIN ORATORIJ.

Povodom Marijanskega kongresa je v nedeljo zvečer v stolni cerkvi priredilo glasbeno društvo »Ljubljana« s sodelovanjem stolnega organista prof. Premrla, opernega pevca G. Banovca pod vodstvom dr. Kimovca cerkveno glasbeno svečanost v obliki koncerta.

Na programu so bile, izvemših treh samostojnih orgelskih točk, izključno Marijine pesmi pod skupnim naslovom »Marijin oratorij«. V 16. pesmih je pevski zbor »Ljubljana« pokazal razvoj slovenske Marijine pesmi od M. Kastelica do Kimovca in Premrla preko Dolinarja, Riharja, Hriharja, Gerbiča, Hladnika, Sattnerja, Försterja, Schwaba, Hochreiterja, Milnar-Cigaleta in Klemenčiča. Vsekarer je bil program navzlic spretni hitrosti izvajanja predolg, pred vsem pa preneohljen za povprečnega poslušalca, ki ni umel slediti naraščajočemu glasbenemu razvoju podanih pesmi. Pevski zbor »Ljubljana« ni mnogobrojen, a je pod večšo roko dr. Kimovca pokazal spoštovanja vredne vrline. Njegova deklamacija je vzorna, ritmična in prelodična linija neraztrgana in logično razvita. Ni pa mi bilo všeč preostre deklamacije, n. pr. tam, kjer so pesmi namenjene široki ljudski masi, ki s svojim ravnm petjem v cerkvi ali na planem tako mogočno vpliva na poslušalca. To bi bile morebiti pesmi Kasteliceve, katerih drugo »Ave, presvetla Marija« je za svojo dobo (Kastelic 1678) Hubad premeško harmoniziral, dalje zares prav romarska Dolinarjeva »Za Bogom« itd. Riharja s šegetojačo veselo melodiko in plavajočimi srednjimi glasovi prav rad poslušas, v Försterjevi »Kraljici angelski« je G. Kimovec pokazal izreden ritmični polet, v Schwabovi »Zdravi Mariji« se je morda preveč naslonil na Hubada, zelo je ugajala Hochreiterjeva »Smeji se maj«, kaj zanimivi in izredno lepi sta Kimovčeva »Večerni zvone« in Premrlova »Z glasnim šumom s kora«. Zbor je glasovno lepo uravnan, nima pa žal fundamentalnih basov, tudi tenorjev je premalo. G. Banovca sem povsod čul iz drugih. On je v prvi vrsti solist, kar je lepo pokazal v Schwabovi »Zdravi Mariji«, Gerbičevi »Devici Mariji« in čast itd., a v zboru plava nad drugimi glasovi. Ženski glasovi so prijetni, prožni in teko gladko. Že davno imajo drugod pevske zore, ki goje izključno cerkveno, nabožno glasbo. Saj je tako bogata in visoko umetniška, kakor nobena druga ne. Morda je ravno »Ljubljana« pri nas poklicana za to visoko, sicer zelo težavno, a umetniško tako hvaleno nalogo. S svojim ruskim koncertom in ravnokar je dokazala, da bi zamogla biti kos tej izvršeni nalogi. G. Premrla poznano kot orgelskega virtuoz, ki je s tremi točkami tudi sedaj pokazal vse svoje len.

Če bi v stolnici ne bilo toliko nemirne drena (niti do svojega sedeža se nisem mogel prebiti), bil bi ta glasbeni večer res zelo prijeten in poučen užitek. Morda bi koncert kazalo ob priki ponoviti, saj je moral biti njegov materijalni efekt kolosalen.

— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. V sredo, dne 10. tm. ob 20. sestaneke vsakega zbora. Pričakuje se polnoštevilna udeležba. — Odbor.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvone«. V sredo ob polosmih zvečer skupna vaja (ne v torek).

Prosveta.

— Uzgajatelj. Izšlo je novi broj Uzgajatelja, časopisa za moralno poboljšanje družstva (avgust 1. september 1924. broj 8 i 9.) sa ovim sadržajem: Miljenko Vidović: Naša aneta; Josip Boko: Misao svijeta; Miljenko Vidović: Ljudi i seljad; Salih Ljubunčić: Urođeni darovi i uzgoj; Dr. Ivo Jelavić: U doba revolucionarne poštasti; Stevo Zakula: Domaćice škole; Miljenko Vidović: Evropska kultura; Emil Petrović: Problem života; Josip Boko: Religije prema moralnoj evoluciji; Stjepko Ilijić: Idealizam i realizam u umjetničkom stvaranju; Emil Petrović: Dialog o zado.

Pisemski papir

— Uzgajatelj. Izšlo je novi broj Uzgajatelja, časopisa za moralno poboljšanje družstva (avgust 1. september 1924. broj 8 i 9.) sa ovim sadržajem: Miljenko Vidović: Naša aneta; Josip Boko: Misao svijeta; Miljenko Vidović: Ljudi i seljad; Salih Ljubunčić: Urođeni darovi i uzgoj; Dr. Ivo Jelavić: U doba revolucionarne poštasti; Stevo Zakula: Domaćice škole; Miljenko Vidović: Evropska kultura; Emil Petrović: Problem života; Josip Boko: Religije prema moralnoj evoluciji; Stjepko Ilijić: Idealizam i realizam u umjetničkom stvaranju; Emil Petrović: Dialog o zado.

voljstvu; Salih Ljubunčić: Etna rada; M. Britvić: Dojmovi o srednjim školama; Miljenko Vidović: U srcu odvažnost, u dušni snaga; Ivo Luetić: Prirodne sklonosti i uzgoj; Miljenko Vidović: Bračna sreća; Josip Geiser: Mnogostrano razvijanje interesa i mašte djece u prirodi; Miljenko Vidović: Škola za odrasle; Emil Petrović: Besmrtni život; Alois Studnička: Put do objektivne sreće i društvenog blagostanja; Dr. Jore Turić: Nacrt zakona o školama za preobrazavanje naroda; Jovan Udicki: Deca u službi narodnog prosvetljenja; Prof. Mirko Jurković, Ante Lesić, Ild Bogdanov, (dr. Josip Ljubić), Stevan Pataki, Matej Vilić, dr. Teodor Petković, Dušan Vujnović i Josipa Radošević: Moral i društvo. Pregled. — Uredništvo i uprava Sarajevo, Škerlićeva ulica 7. Godišnja pre-plata Din 60.

Julijska Krajina.

— Za notarja v Idriji je imenovan Gorican dr. Josip Grusovin.

— Z Goriškega. Pevsko društvo »H. belj« v Ajdovščini je hotelo napraviti izlet. Oblast je rekla, da sme na izlet skupno samo 30 ljudi, ki pa ne smejo zapeti nobene pesmi in predsednik je odgovoren za to. Seveda se izlet ni vršil. Na Kolku nad Šturijami je imela biti 31. avgusta oblačna maša. Prišlo bi bilo do 2000 ljudi. Oblast je mašo sicer dovolila, ali župnik bi moral prevzeti odgovornost, da ne bo nobenega petja. Župnik seveda ni mogel prevzeti take odgovornosti. Petja se silno boje in v vsaki pesmi vidijo protidržavno nevarnost. — Pri župniku Rejcu v Sv. Križu na Vipavskem so izvršili orožniško hišno preiskavo. Pobrli so nekaj razglednic in nekaj neznanih papirjev. Na vprašanje, zakaj se vrši preiskava, ni hotela oblast dati nikakega odgovora. — Poslanec Be-sednjak je podal na ministrstvo interpelacijo proti krivičnim davkom.

— V deškem semenišču v Gorici se ima baje, kakor poročajo »Voce di Gorizia«, otvoriti privatno gimnazijo, katero označuje list za slovensko; ravnatelj bi bil prof. Znidaršič. Da bo gimnazija v velikem deškem semenišču v ulici Dresovi, o tem se je govorilo že pred vojno. Italijanski list protestira proti otvoritvi.

— Slovenskega dijaštva v Italiji je okoli 200 akademikov in 850 srednješolcev. Število slednjih rapidno pada.

— Smrtne nesreče. V škeđenjskih plavljih pri Trstu se je ponesrečil 24 letni delavec Alojzij Germek. Ko je hotel prekoračiti železniški tir, ga je pograbilo lokomotiva in vrgla ob tla. Umrl je v bolnišnici. Na južnem kolodvoru v Trstu se je ponesrečil železničar 33 letni Postmat Fascisti. Prišel je med dva vagona, ki sta mu zmaslila prsi.

— Pod vlak se je vrgel na železniški progi nad Čedašem neki neznan mlad človek. Truplo je bilo strašno razmesarjeno.

— Zemске ostanke Ivana Maniace, Goricanca, ki je bil ustreljen v Radgoni, kakor smo že poročali, so pripeljali pred par dnevi v Gorico. Pogreb je bil zelo veličasten. Republikanska stranka je udeležila po mestu svoje poljanilo, da druge stranke nimajo nikake pravice do Maniace, ker on je bil republikanec, ki je umrl za Italijo in v svobodo, kateri dve besedi sta bili zadnji, predno so ga ubili avstrijski streli.

— Občini Bovec je po sklepu pokrajneškega upravnega odbora v Komnu dovoljena nabava zemljišč za vodovod in napajalnike.

— V Zagorju na Krasu je umrl mladi Fran Vajdalič žrtve vojne. Strupeni plini so mu vzeli vid. Pokojnik je bil eden najboljših mladeničev, zato pa je prihajala k njegovemu pogrebu vsa domača in okoliška mladina.

— V Trstu pri Sv. Ani so pokopali 6. sept. zemске ostanke gospe Ane Dobida, ki je preminula lani na Dobravi pri Bledu pa želela počivati kraj svojega moža v Trstu. Pokojnica je bila dobrotnica »Dijaške Matice«. Gospa Ana Dobida je bila rojena v Celju, večji del svojega življenja pa je prebivala v Trstu.

— Iz blagajne tvrde Marija Pagana v ulici Valdirivo v Trstu je izginilo okoli 50.000 lir. Prokurator tvrde Rudolf Kravs je pobegnil.

— Skrivalec se je po Trstu 33 letni Rezan Marijan Fabletti, osumljen tatvine, izvršene v banki di Sicilia lanske leto. Devet milijonov je bilo ukradenih. Nekaj tatov je prijetih že zdavnaj, med ostimi, ki so se skrivali, je bil tudi Fabletti, katerega so sedaj aretirali v Trstu.

— Smrt vržene žene. V nedeljo je umrla v Gorici gospa Jožefa Gabrščekova, mati Andreja Gabrščeka in odvetnika dr. Frana Gabrščeka. Doživela je visoko starost, 9. novembra bi bila dosegla 82. leto. Pokojnica je bila svoj čas spretna trgovka v Kobaidu in je v svojo lastno previdnostjo vzgojila svoja dva sina, ki sta oba znana narodna delavca in ima zlasti starejši Andrej velik delež na politični in kulturni zgodovini goriških Slovencev. Gabrščekova mati je bila dobra, varčna gospodinja in odlično zavedna, inteligentna slovenska žena. Čitala je zelo rada liste in imela čudovit spomin; vedela je še sedaj, kaj je bilo v podlistku »Naroda« pred 40 leti. Neizmerno se je veselila slovenskega napredovanja na Goriškem in trpela je pod zadnjimi usodnimi udarci. S pravo materinsko udanostjo je ljubila oba sina in vso družino, katere sedaj žaluje ob njeni rakvi. Pogreb je danes. Bodi ohranjen vrlji ženi časten spomin, preostalim naše sožalje.

Pisemski papir

v mapah in skatljah po znižani ceni nudil Narodna knjigarna, Prešernova ulica 7

Sokolstvo.

— Sokol na Viču, priredi v soboto 13. septembra t. l. ob 8. zvečer v Sokolskem do. mu proslavo 15 letnice obstoja Sokola na Viču. Na spored je telov. akademija, deklamacije, dramatični prizor, koncertne točke itd. Vabimo Sokolstvo in njemu naklonjeno občinstvo h številni udeležbi. — Zdravo!

Sport.

TEKME ZA NOGOMETNO PRVENSTVO V DRŽAVI.

V nedeljo 7. sept. so se začele po naši državi finalne tekme za nogometno prvenstvo Jugoslavije, pri katerih so sodelovali poedini podsavezni prvaki. V Ljubljani sta se sestala SK. Ilirija in sarajevski Šašk. Tekma je privabila številno občinstvo (do 1300), ki je z veliko napetostjo sledilo dvo. boju skoro enakovrednih moštev. Na Ilirski strani se je odlikovala borbenost vztrajnost ter zopet enkrat v Vidmajerjem na čelu stara prodornost, dočim Šašk ni mogel briljirati z izkazanimi vrtilinami in je zmagal samo s tempo, ki ga je držal do kraja. Ilirija je po prvem polčasu onemogla in proti koncu odpovedala. Domače moštvo je v obrambi in v halfi izvršilo veliko obrambnega dela in moramo vse igralce pohvaliti radi njihove izredno uspešne ter tehnično dovršene igre. Bekovski par je branil odlično in je danes najboljši v Sloveniji. Enako predstavljajo halfi zaokroženoto, ni enoto, ki jo je težko najti drugo, enakovredno. Slab je bil napad. Nič več stare, priznane kombinacije, ki bi bila Šašku z lahkoto prisodila pol ducata efektov. Napadali so se lovili na desno in levo in le Vidmajer je semintja zanetil ogenj in ustvarjal nevarne poziceje za Šaškova vrata. Dvakrat je tudi izredno lepo ustrelil žal brez piasmaja na goal. Briljiral je tudi Pevalak. Pri Šašku se je videla rutina dunajskega Goetza in simmerinška šola. Ne ugaia nam. Igralci prenašajo žogo v polvisokih lokih preko nasprotnikov in ne poznajo prizemne igre. Odtod raztrgan napad ter solitične akcije. Ta sistem igre je zelo nevaren, gojiti ga pa morajo pravi nogometni virtuozji, ako hočemo, da je kaj prida. Za povprečne igralce pa ni. Tu je neprimerno boljši prizemni, kratkopasni sistem, ki ga je mnogo težje odbijati. Ilirija v prvem polčasu boljša pri startu na žogo je z lahkoto raztrgala Šaškove napade in preprečevala polvisoke, zračno napelane akcije gostov. Izkazala sta se oba vratarja. Igra se je začela v dvjem tempu. Ilirija napada vzdržema in ustvarja silko stroge premoči do polčasa. Iz lepe kombinacije na levi strani ter po idealnem pasu levega krila zabije Vidmajer vodeči goal neubranljivo v kot. Šašk se depirira. Ilirija pritiska. Sodnik odganja z offsidni domačine od Šaškovih vrat. Napad Sarajevčanov se znajde pred Ilirskimi vrati in v sumragu vidi sodnik dvomljivo roko ki jo hitro diktira. Goetz izravna. V drugem polčasu opazimo premoč gostov. Napad Ilirije odpove na celi črti. Halfi in beki so reoblože. ni Šašk pritiska s karakteristično polvisokogro in prenaša v taki kombinaciji igro pred Ilirijo. Sodnik skuša v tem oddelku igre poboljšati utis svojega dela in žvižga nedolžne foule v korist Ilirije. Ne more pa več popraviti krivice z enajstmetrovko ter številne krivične offside na škodo domačega moštva. Rezultat bo naravno slab od jednaki v državi in še enkrat škodoval sloves našega nogometnega sporta. Nadjamo se, da bo nova razdelitev prvorazrednih klubov Slovenije ustvarila pogoje ostrejšega prvenstvenega tekmovanja in s tem tudi sportni napredek, da prihodnje leto boljše odrežemo v finalnih tekmah za prvenstvo Jugoslavije.

— Slovenskega dijaštva v Italiji je okoli 200 akademikov in 850 srednješolcev. Število slednjih rapidno pada.

— Smrtne nesreče. V škeđenjskih plavljih pri Trstu se je ponesrečil 24 letni delavec Alojzij Germek. Ko je hotel prekoračiti železniški tir, ga je pograbilo lokomotiva in vrgla ob tla. Umrl je v bolnišnici. Na južnem kolodvoru v Trstu se je ponesrečil železničar 33 letni Postmat Fascisti. Prišel je med dva vagona, ki sta mu zmaslila prsi.

— Pod vlak se je vrgel na železniški progi nad Čedašem neki neznan mlad človek. Truplo je bilo strašno razmesarjeno.

— Zemске ostanke Ivana Maniace, Goricanca, ki je bil ustreljen v Radgoni, kakor smo že poročali, so pripeljali pred par dnevi v Gorico. Pogreb je bil zelo veličasten. Republikanska stranka je udeležila po mestu svoje poljanilo, da druge stranke nimajo nikake pravice do Maniace, ker on je bil republikanec, ki je umrl za Italijo in v svobodo, kateri dve besedi sta bili zadnji, predno so ga ubili avstrijski streli.

— Občini Bovec je po sklepu pokrajneškega upravnega odbora v Komnu dovoljena nabava zemljišč za vodovod in napajalnike.

— V Zagorju na Krasu je umrl mladi Fran Vajdalič žrtve vojne. Strupeni plini so mu vzeli vid. Pokojnik je bil eden najboljših mladeničev, zato pa je prihajala k njegovemu pogrebu vsa domača in okoliška mladina.

— V Trstu pri Sv. Ani so pokopali 6. sept. zemске ostanke gospe Ane Dobida, ki je preminula lani na Dobravi pri Bledu pa želela počivati kraj svojega moža v Trstu. Pokojnica je bila dobrotnica »Dijaške Matice«. Gospa Ana Dobida je bila rojena v Celju, večji del svojega življenja pa je prebivala v Trstu.

— Iz blagajne tvrde Marija Pagana v ulici Valdirivo v Trstu je izginilo okoli 50.000 lir. Prokurator tvrde Rudolf Kravs je pobegnil.

— Skrivalec se je po Trstu 33 letni Rezan Marijan Fabletti, osumljen tatvine, izvršene v banki di Sicilia lanske leto. Devet milijonov je bilo ukradenih. Nekaj tatov je prijetih že zdavnaj, med ostimi, ki so se skrivali, je bil tudi Fabletti, katerega so sedaj aretirali v Trstu.

— Smrt vržene žene. V nedeljo je umrla v Gorici gospa Jožefa Gabrščekova, mati Andreja Gabrščeka in odvetnika dr. Frana Gabrščeka. Doživela je visoko starost, 9. novembra bi bila dosegla 82. leto. Pokojnica je bila svoj čas spretna trgovka v Kobaidu in je v svojo lastno previdnostjo vzgojila svoja dva sina, ki sta oba znana narodna delavca in ima zlasti starejši Andrej velik delež na politični in kulturni zgodovini goriških Slovencev. Gabrščekova mati je bila dobra, varčna gospodinja in odlično zavedna, inteligentna slovenska žena. Čitala je zelo rada liste in imela čudovit spomin; vedela je še sedaj, kaj je bilo v podlistku »Naroda« pred 40 leti. Neizmerno se je veselila slovenskega napredovanja na Goriškem in trpela je pod zadnjimi usodnimi udarci. S pravo materinsko udanostjo je ljubila oba sina in vso družino, katere sedaj žaluje ob njeni rakvi. Pogreb je danes. Bodi ohranjen vrlji ženi časten spomin, preostalim naše sožalje.

— Smrt vržene žene. V nedeljo je umrla v Gorici gospa Jožefa Gabrščekova, mati Andreja Gabrščeka in odvetnika dr. Frana Gabrščeka. Doživela je visoko starost, 9. novembra bi bila dosegla 82. leto. Pokojnica je bila svoj čas spretna trgovka v Kobaidu in je v svojo lastno previdnostjo vzgojila svoja dva sina, ki sta oba znana narodna delavca in ima zlasti starejši Andrej velik delež na politični in kulturni zgodovini goriških Slovencev. Gabrščekova mati je bila dobra, varčna gospodinja in odlično zavedna, inteligentna slovenska žena. Čitala je zelo rada liste in imela čudovit spomin; vedela je še sedaj, kaj je bilo v podlistku »Naroda« pred 40 leti. Neizmerno se je veselila slovenskega napredovanja na Goriškem in trpela je pod zadnjimi usodnimi udarci. S pravo materinsko udanostjo je ljubila oba sina in vso družino, katere sedaj žaluje ob njeni rakvi. Pogreb je danes. Bodi ohranjen vrlji ženi časten spomin, preostalim naše sožalje.

— Uzgajatelj. Izšlo je novi broj Uzgajatelja, časopisa za moralno poboljšanje družstva (avgust 1. september 1924. broj 8 i 9.) sa ovim sadržajem: Miljenko Vidović: Naša aneta; Josip Boko: Misao svijeta; Miljenko Vidović: Ljudi i seljad; Salih Ljubunčić: Urođeni darovi i uzgoj; Dr. Ivo Jelavić: U doba revolucionarne poštasti; Stevo Zakula: Domaćice škole; Miljenko Vidović: Evropska kultura; Emil Petrović: Problem života; Josip Boko: Religije prema moralnoj evoluciji; Stjepko Ilijić: Idealizam i realizam u umjetničkom stvaranju; Emil Petrović: Dialog o zado.

Na cilju je koncertiral oddelek vojaške godbe. Zbralo se je precej občinstva, ki je akklamiralo dirkače ter jim prilajalo ovacije. Po končani dirki so se dirkači uvrstili v povorko ter odkorakali z godbo do Zvezde, kjer se je vršil razhod. Popoldne so se v intimenem krogu sestali zagrebški in ljubljanski savezni in podsavezni funkcionarji ter dirkači in njihovi prijatelji na sestanku, na katerem so se razdelila darila. Podašev naj energično zahteva preiskavo incidenta, ker je sila neredne narave in se morajo enkrat za vselej skinitti z dnevnega reda. Tudi dirkači sami naj zavzamejo pošteno in moralno stališče in naj spoštujejo nasprotnika in naj konkurirajo pri dirkah za prvenstva in idealizem in napolnjenostji vzajemni dvoboji.

HAŠK PROTI REPREZENTANCI LNP.

V ponedeljek je v režiji LNP sledila prijateljska tekma med Šaškom in ljubljansko reprezentanco LNP, ki je končala neodločno 1:1. Podaševni kapetan je sestavil svoje enajstoročje po govorici ter na ta način postavil moštvo, ki je igralo v cellem mnogo boljše kot Ilirjansko prejšnji dan, ker je v obeh polčasih izvajalo veliko premoč nad Šaškom. Vendar bi mogel, da se ozira na resnično in dokazano znanje poedinih ljubljanskih igralcev, z lahkoto sestaviti tako moštvo, ki bi teplo Sarajevčane z veliko goljsko diferenco. Ideja njegovega moštva je zopet slonela na Plešu kot centerfor. Plešova napadalna vrsta pa ne more naprej, ker igralec kakor ima svoje posebne vrline, tako ne spada na to mesto. Nima premisleka in ne zna voditi napada. Tudi v Ljubljani se čitajo svetovni sportisti listi ter se tamkaj razvijajo tiste lastnosti, ki jih mora imeti idealni centerfor: pregled igre, voistvo (vodstvo!) napada ter skombiniranje takih prodornih pasov, da zveza steče in lahko strelja na gol. Pleš zna zajeti žogo ter jo bliskoma oddati na levo in desno, kjer meni in računa, da se nahaja njegova zveza toda pri tem ne misli in ne špekulira nič ter nima pojma o kombinaciji na prodore. To zna v Sloveniji samo en igralec, ki je obenem najboljši tehnik in ki ga ni težko uganiti. Če bi bil upošteval to resnico ter postavil poleg Ermana in Doberleta, na krila žargaja in Vidmajerja bi bil ustvaril naravno idealno napadalno vrsto in polizkusil sestavo moštva, ki bi bila nova, večerajšnja pa je bila stara, na Plešu tolikanj polzkušena napadalna vrsta, enakovredna izjavljena. Ilirski bekovski par je danes pored dokazal, da je prav dober in tudi halfi so bili izborni. Šlo je torej samo za napadalno vrsto. Toda o tem dovolj. Ta igra je popolnoma izpremenila obraz Šaškovega moštva. Prejšnji dan nasilno prodirajoče in opasno moštvo se je sesulo in ni moglo naprej. Upehalo se je do skrajnosti; v domačem reprezentančnem moštvo se je uveljavila kombinacija in tehnika. Dasi v naglici se stavljen se je izredno dobro razumelo in igralo požrtvovalno. Seve še dolgo ni zmoglo elana Ilirjanskega moštva iz prejšnjega dne ter svojo moč baziralo na ne znanju in tehniki. Zlasti se je odlikovala obramba (Pogačar in Birska) ter halfi. V napadu obo krili izborni, zveza Doberlet odlična, Pleš dober in delaven, toda premalo razborit za vodjo napada, ki mora producirati »lunke«, prodore ter nastavljači žoge zvežam za strele skozi nasprotno halfo in beke. On je kombiniral na levo in desno, to ni dovolj. V obeh polčasih je bila reprezentanca v izključni premoči. Gosti se imajo zahvaliti samo sistemu napada reprezentance, ki je bil brezuspešen, da niso doživeli občuten poraz. Šaškovo moštvo se ni vedlo korektno. Trema pred novimi, tehnično in kombinatorično dobriimi reprezentančnimi igralci jih je ustvarila glasne in protestirale. Il so proti vsem odločbam sodnika g. Bete-ta, ki je imel težko nalogo. Igra je bila res lepa in užitka polna. Občinstvo, dasi manj kot v nedeljo, je prišlo na svoj račun.

Dunajske tekme: WAC:Wacker 1:1 (0:1), Slovan: Rudolfshtigl 2:1 (1:1), FAC: Ostmark 2:1 (1:0).

Beogradske tekme: BSK: Jadran 1:1. Graški turnir: Sturm: Hakoah 2:1, Kapfenberger SK: GAK 1:1.

GRADJANSKI (ZAGREB): HAJDUK (SPLIT) 3:3. Prvi dan.

lopolodne je sledil stafetni tek skozi mesto, za kar je zavladovalo po mariborskih ulicah, kjer so tekle stafete, izredno veliko zanimanje občinstva. Na startu so bile stafete Primorja, Maribor, Rapla, Ptuj in Volne akademije. Zmagajoč je odnesla stafeta Primorja v krasnem teku in predal tekmočačev Slamiča, Kola, Bizjaka, Jančgaja, Garaja, Starca, Perparja in Vajbla sto metrov pred drugo. Drugo mesto je zasedel Maribor, treje Rapid, zadnje Volna akademija. Stafeta Primorja si je priborila krasen, masivno srebrni pokal. Popoldne je sledila tekma družin hazene Ilirije in Atene iz Ljubljane, pri kateri je zmagala Ilirija po krasni igri (3:1). Kot zaključna sportna prireditev je sledila nogometna tekma Rapid in Maribor, ki se je igrala v najostrejšem tempu in je bila izredno zanimiva ter polna sportnih užitkov. Obe moštvi sta dosegli zelo visoko višino in bodo ljubljanski klubi pri predstojenih prvenstvenih tekmah imeli težko opravilo. Tekma je ostala neodločena 1:1. Zvečer se je v Grajski kleti vršil prijateljski sestanek, ki je združil številne sportnike in sportnice v prijetni zabavi do pozne noči.

Finalna tekma za mladinski pokal LNP. V nedeljo se je po odredbi LNP ponovila finalna tekma za mladinski pokal. Pri-

morje je nastopilo popolnoma isto kot zadnjič, na ilirski strani pa se je moštvo izpopolnilo s novimi igralci. Moštvi sta se borili s veliko ambicijo. Igra je bila lepa in zanimiva. Videli smo kombinacije in deloma tudi prav zadavljivo tehniko. Moštvi trenirata in pridno vežbata. Igrali so v ostrem tempu. Potek na splošno učinkovite tekme je motil le sodnik g. Fink, ki je imel slab dan. Proti Primorju je prisodil dva gola in s tem postavil zaključni rezultat 3:2 v korist ilirjanskega moštva. Videli so gol, ki je šel poleg stranske prečke, nadalje je videl žogo v vratih, ki po vseh zakonih fizike ni mogla pasirati spodnje črte. Tekmi je prisostvovalo lepo število občinstva, med temi tudi moštvo v Ljubljani igrajočega šaka.

Druge tekme.

Concordia: Gradjanski (Osijek) 3:3

Hašk: Maronija (Brod) 5:0

Gradec, 9. sept. Sturm-Hakoah: Steinsamanger A.L. Klub 3:1. (2:1.)

Dunaj, 9. septembra. V hütteldorfskem turnirju je zmagal Simmering: Sportklub 3:2, Hakoah: Rapid 7:3 (3:2) Amateure: Simmering 3:2, Royal Societed Amateure 3:2 (3:0), Vienna: MTK 6:4 (4:3).

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1924.

Zagreb.

Tujec, ki posesti Zagreb in ne pozna naših političnih razmer, dobi nehoti vtis, da je v prestolnici posebne države, kjer usmerja vse javno življenje neka pritajena sila, čije vpliv raste od dne do dne. V soboto so tudi Zagrebčani praznovali prestolonaslednikov rojstni dan. Če bi ne bilo vojaške parade na Jelačićevem trgu in dveh, treh zastav na državnih poslopijih, bi nihče ne vedel, da je ta dan praznik. Zagreb se ni zmenil za prestolonaslednikov rojstni dan. Apatično, skoraj zlovoljno je zrl, kako so se pomikale po glavnih ulicah čete naše narodne vojske, molčali je, ko so se oglašali zvoki državne himne, in ta molk je povedal več, nego vsako navdušenje. Zagreb je danes središče tistega zla, ki gloda na koreninah našega edinstva in kopije skupnemu življenju jugoslovenskega naroda z neverjetno doslednostjo grob. Separatizem je poglaval svoje korenine na Hrvaškem tako globoko, da jih bo težko izriniti. Po nešteti krizah smo dobili novo vlado, ki vsaj parlamentarno predstavlja sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, na drugi strani pa vidimo, da se plemenski antagonizem zlasti med Hrvati dan za dnem bolj širi. Zagreb je glaseno memento našim državljanom, da je skrajni čas zaježiti to razdiralno silo, ki preti uničiti naš skupni dom.

Kakor je slo praznovanje prestolonaslednikovega rojstnega dne docela neopaženo mimo Zagrebčanov, kakor je gledalo zagrebško občinstvo na našo narodno vojsko kot na neke okupacijske čete, tako je sprejelo z nepopisnim oduševljenjem povorko hrvaškega Sokola, ki se je pomikala zvečer na kolodvor. Hrvatski Sokol je nosilec separatizma na Hrvaškem. To je izrazito separatistična plemenska organizacija, ki zbira v svojih vrstah vse, kar sovraži Jugoslavijo. Teža dejstva voditelji hrvaškega Sokola tudi ne prikrivajo. Govore celo, da je njihov namen paralizirati vse dosedanje prizadevanje glede narodnega in državnega edinstva ter zoperstaviti jugoslovenski ideji močno falango hrvaških separatistov. In po izjavi organizatorjev samih se priglajajo novi člani v tako ogromnem številu, da je hrvatski Sokol že danes najmočnejša separatistična organizacija v državi.

V soboto zvečer se je odpeljal hrvatski Sokol v Crikvenico. Občinstvo je spremljalo povorko, ki se je pomikala po glavnih ulicah na državni kolodvor, z nepopisnim oduševljenjem. V popolnem nasprotju z dopoldanskim prireditvijo, ko so oficijelni zastopniki prisostvovali proslavi prestolonaslednikovega rojstnega dne, je Zagreb sijajno manifestiral za idejo hrvaškega separatizma. Čul so se klicati »Živela Hrvatska, živio Radić, živela republika«, in ko se je približala sokolska povorka palači na Akademskem trgu, kjer stanuje Stepan Radić, je objel množico splošen entuzijazem. Separatizem je triumfalno. To je treba priznati čisto odkrito, da si bomo na jasnem, kako daleč je že država, kjer razdiralni elementov nihče ne ovira v njihovem delu. Želeli bi samo, da Davidovičeva vlada pravočasno uvidi, kam vodi to razžiganje plemenskih strasti, in da ne zamudi trenutka, ko bo še moč goče zaježiti ta vrelotok, ki je na Hrvaškem že tako močan, da z državno avtoriteto sploh več ne računa.

★ ★ ★

Kraljev povratek v Beograd. Včeraj ob 14.30 popoldne sta prispela Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija z vsem spremstvom in kraljevo gardo iz Topole v Beograd. Kakor zatrjujejo, ne ostane kralj dalje časa v Beogradu, marveč odpotuje na lov v Belje in nato v Ljidze. Tja prispe tudi kraljica Marija.

Vredno posnemanja. Povodom 1. Marijanskega kongresa, ki je pokazal, kako silna in globoka je v slovenskem ljudstvu težnja za duhovnim preporodom človeške družbe in za preureditvijo socialnega življenja po čistih krščanskih idejah, je govoril tudi pravoslavni protoierej Jankovič. Že dejstvo samo, da se je pravoslavni svečenik udeležil katoliške verske prireditve, dokazuje jasno, da pravoslavni del jugoslovenskega naroda ne odobrava verske nestrpnosti, ki je tudi mnogo, če ne največje krivda, da v skupni državi ne moremo priti do mirnega sožitja in da sovražni brat brata. V nasprotju z večino naše duhovščine je prota Jankovič na praktičnem primeru pokazal, kako je treba razumeti Kristusove besede: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« Toleranca pravoslavne cerkve, ki je poslala svojega zastopnika, da manifestira na katoliškem kongresu za slogo in ljubezen med kristjani, je glaseno memento našim duhovščini, naj sledi njenemu vzgledu in neha sovražiti Srbe, ker so pravoslavni. Slovensko ljudstvo se pa lahko prepriča, da pravoslavje prav nič ne nasprotuje njegovemu verskemu čutu. Opetovani dokazi tolerantnosti, ki jih nudi pravoslavna cerkev svojim katoliški sestrji, bi pač lahko vplivali na našo duhovščino, da tudi sama nekoliko sprejme svoje dosedanje stališče napram pravoslavju.

Izvolitev krškega župana. Po poročilu iz Krškega je bil za tamonjega župana izvoljen g. Joško Pfeiffer, dosedanjí župan.

Sprejem akademikov v akademski kolegij v Ljubljani za leto 1924/25. Načelstvo Akademikega kolegija je v svoji zadnji seji reševalo dole prošnje za sprejem v kolegij. Načeloma so bili sprejeti le oni akademiki, ki so zadostili vsem predpisanim pogojem glede izpizov in kolokvijev. Ker pa je ostalo v kolegiju še 30 nezasedenih mest, se vrši 15. oktobra ponovna seja načelstva radi sprejema novih prosilcev. Sprejeti bodo zakasneli prosilci - abiturienti in oni akademiki, ki so bili na zadnji seji odklonjeni, ki pa naknadno predložijo še pravočasno izpričevala tudi o zaostalih kolokvijih. V kolegij se morejo vseliti le oni akademiki, ki so o sprejemu obveščeni pismeno, ki so podpisali in ravnateljstvu vposlali »Izjavo« in ki se izkažejo o vplačanem prvem obroku. Načelstvo rešuje le tiste prošnje, ki so spisane po tiskanem formularju. — Načelstvo Akademikega kolegija.

Znamenje časa. Neznana roka si je dovolila v soboto ponoči šalo, ki pa ni šala, če jo pogledamo z druge strani. Na mnogih ljubljanskih poslopijih je zapustila sledove svojih nočnih izletov v obliki hujskajočih napisov: »Doli SHS! Živela mladinska federacija! Odprite ječe!« itd. V Ljubljani so torej junaki, ki jim je Jugoslavija na potu, ki bi radi podrli nad glavo streho, da ostanejo sami in ljudstvo na dežju. Ti junaki bi radi odprli tudi ječe, da osvobodijo elemente, ki ne spadajo v človeško družbo. Po mnenju teh gospodov bi kazalo odslej pošiljati vse tatove, ubijalce in druge zločince na letovišče, kjer bi jim dala družba posebno nagrado za dobro delo ter jih redila in negovala na svoje stroške. Tem nočnim junakom bi svetovali, naj si naroče seznam jetnikov v sovjetski Rusiji, kjer so pred leti tudi kričali: Odprite ječe! Ječe so tam komunisti sicer odprli, toda samo zato, da so jih prezačili in napolnili zopet do zadnjega kotička s političnimi nasprotniki. Če mislijo pri nas na ta način odpirati ječe, se lepo zahvalimo za tako svobodo. Sicer pa upamo, da bo vlada, ki so ji namenjeni ti junaški napisi, že dopovedala avtorjem, da ima vsaka stvar svoje meje,

— Iz državne službe. Imenovan je za uradnika pri finančni prokuraturi v Ljubljani dr. Ivan Kavec.

Vodstvo gremialne šole v Ljubljani naznanja, da se vrši vpisovanje za II. in III. razred v petek, dne 12. tm. od 2.—5. pop. v šoli na Ledini (prilifje, levo).

Ne plite in ne pošiljajte pism v Rusijo, a kadar morate pisati, bodite jako previdni! Ta opomin je brzojavno sporočil iz Rige dopisnik »Timesov« svojemu listu in prosil, da bi ga ponatisnil vsi listi. Politična policija v SSSR je zadnji čas poostila kontrolo in cenzurira vsa pisma in dopisnice, ki prihajajo iz inozemstva. Ljudje, ki dobivajo večkrat inozemsko korespondenco, pridejo v »rčne bukve« in so posebno nadzorovani.

Zaradi podaljšanja ceste v Rožni dolini je bila v četrtki dopoldne komisija na licu mesta. Prišel je tudi šentpeterski župnik, ker je travnik, po katerem bi se naj izpeljala široka cesta, last šentpeterskega župnišča. Baže je župnik po dolgem oklevanju dal svoje privolenje. Saj na bi bila tudi največja brezsrčnost, ako bi se še nadalje pustilo prebivalce Rožne doline, ki so po večini pristaši župnikove stranke, da brodiijo pozimi čez členke po ledeni brozi. Škoda, da ni prišla komisija en dan pozneje. Vseled možnih nalivov je v petek jutraj drla voda čez obe cesti. Na vsegaodaj so stopili v akcijo rožnodolski »brodarji«. Paglavci namreč pridejo z rožnimi vozčki ter za enotno tarifo pol dinarja prevažajo ljudi do mestne meje. Upajmo, da bodo prihodnjega leta ti originalni prevozniki prišli ob zaslužek, ker se bo ob enem z novo cesto tudi izvadila zasilna kanalizacija. Na obeh straneh nove ceste nastane več stavbišč, za katera se reflektanti že eadaj oglašajo. Na ta način se mesto raztegne tik do restavracije »Rožna dolina«.

Radič in beli cvček. Prijatelj našega lista nam piše: Z demagogom Radičem sem se seznanil na Bledu ob priliki vseslovenskega časnikarskega kongresa pred 22 leti. Od takrat se ni Stipica prav nič izpremenil glede trme, nadutosti in prepirljivosti. Dasi je bil med mladimi, brezpomembnimi novinarji, a pri banketu so bili odlični ruski, češki, poljski itd. politiki vendar je hotel imeti prvo besedo. Najprej se je vzdignil in napadel gostoljubne prijatelje, češ da je banket v švabskem hotelu. Stvar mu je pojasnil takratni ljubljanski župan Ivan Hribar. Radič se je pomiril in začel piti kranjski cvček. Bil je uverjen, da Slovenci pravimo vnu sploh cvček. Ko je pa videl, da si drugi gostje naročajo cekinasto ljutomersko vino, pical je natakarka ter zahteval — beli cvček. Ker mu je natakarka smeje odgovorila, da belega cvčka ni, je Stipko znova xrojil češ da so natakarki sami švabi, ki ga ne razumejo. Kijuh pojasnilom in vsestranskemu smehu je Radič vstrajal v svoji trmi. Ta epizodica dovolj jasno označuje značaj voditelja hrvaških kmečkih mas.

Smrtna kosa. V Dolenjem Logatcu je umrla včeraj mati posestnika in lesnega trgovca g. Gregorja Trsarja, ga. Marija Trsar, v visoki starosti 75 let. Pokopnina je bila znana daleč naokoli kot blaga žena, ki so jo vsi ljubili in spoštovali. Pogreb bo jutri ob 16. pop. v Dol. Logatcu — V soboto 6. sept. je v Vrhniki pri Ložu po dolgi in močni bolezni preminul g. Anton Zakrjakšek, trgovec in pos. istotam. Blagi pokojnik je spadal v prve vrste narodno čutečih mož v tamonjem okraju. — V nedeljo je umrl v starosti 84 let goep. Andrej Spindler, tast gosp. prof. Le. marčiča. Pogreb se vrši danes v torek popoldne iz Čopove ulice 21. Bodi jim ohranjen blag spomin! Prizadetim rodbinam naše iskreno sožalje!

Ameriški študenti za naše sirote. Študenti ameriške univerze v Orleansu so poslali našem Rdečemu križu 44.000 Din, da jih razdeli med naše sirote.

Žrtvi težke nesreče. Poročali smo o težki nesreči, ki je zadela 15 letno Marijo Mehle iz Luč pri Litiji. Devojka je zašla poleg kotla, v katerem se je kuhala presičja hrana. Nenadoma se ji je vnela obleka in bila je takoj v plamenih. S težkimi opeklinami so jo prepeljali v bolnico. Kakor nam sedaj javljajo je Mehletova 6. tm. podlegla poškodbam. Tudi triletna Frančiška Mehle, hčerka posestnika iz Zagradca, ki je nase zvrnila posodo s krompom, je 7. tm. podlegla strahovitim opeklinam. Pogreb obeh nesrečnih žrtv bo danes.

POLICIJSKA KRONIKA. O v a d b e: tatvine 3, kaljenje nočnega miru 5, cestno pol. red 4, prekrščenje pol. ure 1, nedostojno vedenje 1, telesna poškodba 1, izgred 1. Aretacije: radi sumljivega obnašanja 1, pilanost 1, pretep 1, prepovedan povratek 1. — V l o m i. Dne 7. t. m. je bilo vlomljeno v trafiko invalida Cirila Kranjca na Prulah. Vlomilci so odnesli večjo količino cigaret v vrednosti 333 D. Kranjc je zavarovan. — Dne 5. t. m. je bilo vlomljeno v vrtno lopo centralnega šolskega vrta na Zeleni pot. Tatovi so odnesli in uničili različna semena v vrednosti 1000 D. — Tatvine: Posestniku Josipu Galovšku iz Loke je bila ukradena denarnica z 900 D. — Iz stanovanja Marije Lipovž v Gospo. ski ulici št. 10 je bila ukradena moška obleka, vredna 1500 Din.

Gonilni jermen. Orjakal V izložbi tvrde »Elite« Ljubljana, Prešernova ulica vis a vis Kreditega zavoda za trgovino in obrt je izstavljen gonilni jermen velikam, 800 mm širok, 12 mm debel, ca. 200 kg težak ter 19 m dolg. Istega je izdelala svetovno znana domača jermenarna tvrde Karl Pollak d. d. za industrijo usnja in usnjarit izdelkov v Ljubljani. Jermen je izdelan iz najfinejšega usnja za jermena, takozvanega »Special-usnja«, katero izdeluje tvrda Pollak že preko 30 let v svoji specialni tovarni za podplate in jermena v Kranju. Interesantno na jermen je to, da je bil raztegnjen na hidraulični raztegalnici z težo 15.000 kg, ter da ni niti jednega šiva na njem, temveč je jermen le lepjen, z lepilom, katero tvrda Pollak sama izdeluje. Jermen je naročen od tovarne za dušik d. d. Ruše in bo montiran na elektro-motorju z 750 (PS) konj.

skimi silami in 490 turami na minuto, priklopijen na kompresor s nateznim valjkom (Lenixrolle)! Častno je za našo domačo industrijo, da more tako precizna in objed. nem ogromno velika jermena v tako kratkem roku in v tako izborni kvaliteti naši industriji izgotoviti.

Kavarna Central vsaki dan koncert ruskega damskega orkestra.

Opozorilo. Več tisoč parov (ostan. kov posameznih vzorcev) tovarov »Peko« se prodaja do vstetega 20. tm. po znatno nižnjani cenli samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vlijudno opozarja.

Iz Celja.

c Državna realna gimnazija v Celju. Z ozirom na odlok mestnega magistrata celjskega, da se otvorijo v mestu Celju vse šole šele s 1. oktobrom, se obveščajo starši, ki imajo svoje otroke na državnih realnih gimnazijah v Celju, da se vrši sprejemni izpit za nanovo vstopišve učence v I. razred dne 12. septembra od 8. do 12. ure in vpisovanje repetentov I. razr. ter učencev II. do VIII. razreda dne 13. t. m. od 9. do 11. ure, kakor je bilo že javljeno po časopisih. Začetek rednega pouka na zavodu bo pravočasno razglašen.

c Tržne cene v Celju. Govedina v mesnicah I. 25, II. 24, na trgu I. 25, II. 22. Teletina 25—30, svinjina I. 35—40, II. 39, slanina I. 39, mast amerišanska 38, domača 42, šunka 45, prekajeno meso I. 45, II. 40. — Sadje: jabolka 3—7, hruške 4—10, breskve 15, orehi 10—11, grozdje 12—15. Mleviski izdelki: moka »00« 6,60, »0« 6,60, »2« 6,20, »4« 5,60, turščina moka 3,90, turščini zdrob 3,90, na drobno pri kg 20 nar več. Zito: pšenica 400, rž 355, ječmen 395, oves 360, turščica 340, fižol 500 do 600. Krma: sladko seno 50, kisló in slama 40. Krompir 1,25—1,50 Din.

c Porota. Radi hudodelstva ponever. be se je imel pred porotnimi zagovarjati 26-letni Anton Šnutajs, krojač v Trbovljah. Lokah. Imel bi se radi tega delikta zagovarjati že pri lanskem decembrskem porotnem zasedanju, bil pa je slučaj takrat nenadoma odgojen. Pokrajinski namestnik Hribar je leta 1923 tik pred volitvami izplačal iz fonda 300.000 Din. katero svoto je min. za soc. pol. dovolil za prehrano p. sivilnih krajev v Sloveniji Šnutajs 75.000 Din kot državno posojilo za »Konzumno društvo rudarjev«. Šnutajs pa je okrog 170.000 kron tega denarja s svojimi tovariši Korenom, Bogvejem, Strmanom in drugimi porabil v zasebne namene. Končno je bil aretiran. Zaplenili so pri njem še 180 tisoč kron od zgoraj omenjene svote. Obtoženec priznava, da je dobil od pokrajinskega namestnika Hribarja 75.000 Din skukaj s pismom, da je ta svota enoletno brez. obrestno posojilo za rudarsko konzumno društvo, pravi pa, da je od vsega početka smatral ta izročeni ml denar za agitacijski fond, katerega ne bo treba vrniti. Na vprašanje, zakaj se ni točno informiral, če je bil takšnega mišljenja, pravi Šnutajs, da mu je Miha Koren pozneje itak to potrdil. Koren mu je baje pripovedoval, kako mu je nek načelnik Novaković v finančnem ministertvu dal potrdilo, da je konzumno društvo večjo svoto (130.000 kron) je bilo konfisciranih še pri Šnutajsu) že vrnilo, čeravno Koren dejansko ni nič plačal. Rok za vrnitev posojila je potekel 1. marca 1924, a Šnutajs, Koren in drugi so tega dne bili dolžni še vedno 144.000 kron. Z ozirom na ta novi Šnutajsov zagovor, je sodni dvor sklenil, da se razprava preloži in da se zaslišijo nove priče med njimi bivši finančni minister dr. Stojadinović. Šnutajs je bil zopet odvoden v zapore, ker teče proti njemu nova preiskava radi komunistične propagande. — 4. tm. se je zagovarjal 47-letni samski krojač radi raznih tatvin, katere je izvrševal po farovžih. Vdri je na primer štirikrat v župnišče v Podgorju, enkrat v Šoštanj, poleg tega pa je vlomil in kradel tudi po drugih boljših hišah slovenjegraškega in šoštanjkega okraja. Obtoženec je priznal tatvine in bil obsojen na 6 let težke ječe. — Istega dne se je radi hudodelstva ropa zagovarjal 23-letni čevljar na Dobrni Zagradnik Ivan. Dne 4. junija 1924 dopoldne se je šelata v zdraviliškem parku v Rimskih toplicah 60-letna Beti Gelb, katero je napadel jo vrgel na tla ter ji iztrgal ročno torbico z vsebino 17.000 kron, srebrno žepno uro ter naočnike. Po ropu je pobegnil v bližnji gozd. Oropani denar je nato zaprav. ljal po raznih krajih. Obtoženi Zagradnik si je tudi leta 1923 na Dobrni pridržal ml zaupani dve koži usnja ter tam napravil po gostinah dolgoce, katerih gotovo ni nameraval plačati. Zagradnik je bil obsojen na 10 let težke ječe.

Iz Maribora.

— Požar v Rečju. V četrtki ponoči je izbruhnil v Rečju na Štajerskem požar pri posestniku Laščju. Ogenj je tekoma par ur upelnil celo poslopje. Škoda je precejšnja in le deloma krita z zavarovalnico. — Požar v Götzovi pivovarni. V petek zvečer je nastal v Götzovi pivovarni vsled kratkega stika v oddelku transformatorjev požar, ki bi lahko imel katastrofalne posledice. Le hitri in energični pomoči gasilcev se je zveljavila, da je bila nevarnost odvrnjena. V omenjenem oddelku je bilo okoli 10 sodov olja, ki bi lahko eksplodirali, da jih niso gasilci pravočasno odstranili. Ogenj je bil hitro pogašen, vendar znaša škoda približno 200.000 Din.

— Strela je treščila med hudo nevihto v poslopje posestnika Antolija iz Ptuj. Gospodarsko poslopje in hlevi so bili takoj v plamenu. Zgorelo je šest prešičev, dočim so ostalo živino rešili. Materijalna škoda je zelo velika in je bilo poslopje zavarovano za majhno vsoto.

IZPRED SODIŠČA.

— Ljubljanska porota. Danes dne 9. tm. se je pričelo jesensko porotno zasedanje. Prvi je prišel na vrsto 24 letni posestnik v Slapah pri D. M. v Polju Franc Jekić, ki je dne 29. maja t. l. zaklal Ivana Porento, ranil pa Petra Snoja. Naslednji ne-

srečnega špirta. Zaslišanih je bilo 20 prič. Ob sklepu lista je še trajalo zasliševanje prič.

Kongres angleških delavcev.

V Hullu se je otvoril 2. t. m. 56. delavski kongres. Na zborovanje je prišlo 750 delegatov angleških delavskih organizacij, ki zastopajo 4 in pol milijona včlanjenih delavcev. Predsedoval je Purcell, ki je pohvalil sedanjo delavsko angleško vlado radi velikega njenega prizadevanja v prilog delavstva. Samo malo preveč plašna je vlada, kar vzbuja posmeh v višjih razredih. V bodoče mora opustiti vsako boječnost. Purcell odobrava tudi Dawesov načrt. Samo bremena se ne smejo natovariti le nemškemu proletarijatu, marveč verižnikom, vojnim dobicarkarjem in izkoriščevalcem. Tudi se ne sme zgoditi, da bi nemški delavec izgubil svoj osebnostni delovni čas. Ben Fillet odklanja Dawesov načrt, češ da je brez demokratičnega duha in izdelan zgolj po interesih kapitalizma. Na kongres je došla tudi frakcija angleških komunistov, ki je izjavila, da z dosedanjim delovanjem delavske vlade nikakor ne more biti zadovoljna. Nekateri so kričali, da je to vlada renegatov, ki ne ščiti interesov delavstva. Smillie, ki je precej spoštovan voditelj, je branil vlado in Dawesov načrt.

V nadaljnjem zborovanju so razpravljali o vprašanju moskovske Internacionalne. Komunisti Pollitt je zastopal ustanovitev ene same Internacionalne, h kateri naj bi spadali delavci vsega sveta. Ako se ta cilj še ni dosegel, so krivi na tem francoski, belgijski in nemški delavci ne pa angleški in ruski.

Najvažnejši načrt, predložen kongresu, zahteva med drugim enotno 44-urno tedensko delo, državno pokojnino za vse delavce, ki so dosegli 60. leto, kakor tudi za vdove z nedoletnimi otroki. Načrt obsega tudi odredbe glede nezaposlenosti, zavarovanja za slučaj bolezni in nezgod, stanovanja in srednjega šolstva.

Društvene vesti.

— Ciril-Met, podružnica za Grobelno in okolice vabi vse prijatelje prekristne šol. družbe na javno tombolo, ki se vrši 14. sept. na Grobelnem. Po tomboli ples, šaljiva pošta, boj s konfeti. Zel. sveža na vse strani ugodna.

Darila.

— Darila. Uprava našega lista je prejela za »Učiteljski konvikt« Din 40 ml. Jlenca pok. ravnatelja g. Jak. Dimnika, ki jih je daroval g. Alojzij Gorjup, in za »Jugoslovenske Matice Din 127, ki so jih nabrali organi fin. kontrole v Prevaljah ob priliki proslave fin. kontrole. — Srčna hvala.

Preiskušana zdravila

največkrat aspirinove tablete Bayer se mnogokrat ponarejajo. Da se obvarujete pred ponarejenimi izdelki, zahtevajte vedno le originalni zavoj »Bayer« (ploščnati kartoni s 6 ali 20 tabletami) z modrobelo-rdečo varstveno znamko. Odklanjajte vse druge zavoje.

Poslano.

V javnosti, osobito v Trzinu in okolici, krožijo vesti, da se je pri bodoči vili tvrde C. B. Mally v Trzinu podrla skarpa, katero je zgradila stavbena tvrdka Viljem Treo. — Resnica je, da se je skarpa v dolžini 12 m podrla, netočna pa je vest, da je to zakrivila tvrdka Viljem Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10, podružnica Trzin. Da ne bo event. namenoma napačnega sumničnega moje tvrde, moram javnosti pojasniti, da skarpe ni zgradila stavbena tvrdka Viljem Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10, podružnica Trzin, temveč je bilo to delo porverjeno stavbeni tvrdki profesor Rudolf Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta samo štev. 12. Toliko v pojasnilo mnogih govoric in v znanje njihovim namenoma-raznašalcem.

R. Treo.

Poslano.

Moj bratranec Roman Treo je za tvrdko Viljem Treo objavil v časopisih na skrajno nekoligijalni in sovražni način o nekem dogodku pri neki stavbi v Trzinu z namenom meniti škodovali in zase napraviti reklamo. O tem naj javnost sama sodi, za mene je na stvar končana. Ing. Rudolf Treo, stavbenik Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Ljubljana, dne 9. sept. 1924.

*) Za ta spis uredništvo ne odgovarja.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

XXXV. velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Celju. —

Za Ptujem — Celje: Bila je prav srečna nisel vodstva naše obrambne šolske družbe, da je izbralo za 35. veliko skupščino Celje tj. tisto prijazno mestce ob bistri Savini, ki je bilo stoletja po nemčurjskem nasilju razupito kot nemška trdnjava, kjer je par nemških privravnarjev s pomočjo breznačajnih poturic jgnjavilo samorasi slovenski živeli na vse brutalne načine. Privedite zadnjo nedeljo je bila vidno zaščenoje vsem tistim narodnim bojevnikom in mučnikom, ki so zadnja desetletja neustrašeno nastopali in vztrajali na vročih celjskih tleh. Le za naš mlajši rod je treba osvoboditi žalostne spomine, da more prav razumeti širši pomen nedeljskega slavlja v Celju. Do prvata je celjska nemškutarija s podporo Gradca, Dunaja in — Berlina preprečila vsako javno slovensko prireditev; ako pa so jo vije oblasti na temelju zakonov in po posredovanju slovenskih parlamentarcev vendar le morale dovoliti, so doživljali mirni gostje že takoj ob prihodu na celjskem kolodvoru krvave sprejeme. Med huroskimi vpitjem in živim gnanjem domače in za take dneve iz Gradca in Celovca poklicane nemške sodrge je na goste — ne oziraje se na dame in otroke — letelo kamenje in razni smrdašljivi predmeti, padale so gorjace in pokali revolverji. A vse to se je godilo ob asistentih celjske policije in magistratne gospode. Ako se je napadeni Slovenec branil ali samo protestiral, vlekli so ga takoj v zapore v spremstvu pijane nemčurske družali. Po vsaki taki slavnosti so se nemčurji že masčevali nad slovenskimi voditelji s tem, da so prišli na čelu policije razbijati šipe. Sploh zaveden Slovenec niti pri belem dnevu ni bil varen na celjskih ulicah, ako je govoril slovensko.

Cloveku, ki je leta in leta preživel vse take strahote v Celju, a je po dolgih letih zadnjo nedeljo zopet prišel v Celje, se je zdelo, da sanja opojno omamljive sanje. Vse mesto v narodnih in državnih zastavah, dočim se nekoč ni smela niti na Narodnem domu pokazati naša trobojnica. Cel lo hiše nekaterih poštenih t. j. po rodu pravih Nemcev so imele trobojnice. Po posebno ponosno je plapolala orjaška trobojnica z razvalin celjskega gradu, nekdanjega sedeža premočnejših celjskih grofov, prvih germanizatorjev in kolonizatorjev nemškega življa v Celju.

Sprejem na kolodvoru. Na okrašenem kolodvoru je bil ob prihodu jutrajšega vlaka z Zd. mostu slovenski sprejem. Župan dr. Juro Hrašovec z občinskimi svetovalci, okrajni glavar vlad. svetnik dr. Žužek, načelniki skoraj vseh drž. zavodov, Sokol z deškimi in dekliškim naraščajem itd.

Župan dr. Hrašovec je pozdravil skupščinarje, v prvi vrsti vodstvo C. M. D. z ognjevitim nagovorom. Govornik se je spominjal trpke preteklosti in srečne naše odreditve za kar je tudi C. M. D. v izdatni meri prispevala. Zahvalil se je prvomestnik vlad. svetnik Andr. Senekovič.

Ob navdušenem vzkljanju in zvokih železniške godbje se je razvil pohod skozi mesto k Narodnemu domu. Z oken vseh slovenskih hiš so obsipavale nežne roke sprejeto s svežim cvetjem. Tako sprejema le brat brata, sestra sestro, ki se zopet snidejo na rodni tleh po dolgih letih suženstva. Vse te razkošno zasnovane ovacije pač ne morejo veljati, samo vodstvu naše šolske družbe, niti številnim gostom iz vseh krajev Slovenije, temveč so bile iz raz radosti oproščene duha, dokumenti hvalnosti vsem, ki so pripomogli k srečni naši osvoboditvi, med katerimi činitelji je Igrala D. C. M. zaslužno vlogo. Glavne zaslugе za sijajno prireditev imate obe celjski C. M. podružnici, nadalje mestni magistrat in vsa narodna in kulturna društva. Povsod pa je stalo v ospredju naše vrljo narodno ženstvo.

Zunanji shod in glavna skupščina. Ob 9. uri dop. se je vršil v mali dvorani Narodnega doma zaupni shod, ki je potekel v najlepši harmoniji. Začrtali so se važni cilji za bodoče delovanje družbe. Nekoliko pred 11. uro dop. je v veliki dvorani prvomestni družbe otvoril veliko skupščino.

Prvomestnikov nagovor. Pozdravil je zborovalce in potem razvijal delovanje družbe. Sprejel je bil z viharim odobravanjem. Posebej je še pozdravil g. celjskega mestnega župana dr. J. Hrašovca, okrajnega glavarja dr. Žužka, predsednika okr. sodišča dvor. svetnika dr. Kotnika, starostu štajerskih Slovencev dr. Jos. Serneca, ministra na razpoloženju dr. Kukovca, starostu celjskega Sokola dr. Hrašovca, predsednika „Gospodstva Zvona“ dr. Oblaka in druge. Posebno toplo se je spominjal 70.letnice gosp. župnika Vrhovnika, kateremu se je poslala brozjavna čestitka. (Zbor priobčimo jutri v celoti.)

Tajnikovo poročilo. Družbeni tajnik inž. Janko Mačkovič je podal obsežno, o naših šolskih in narodnih razmerah na mejah in v oddaljenih delih naše domovine temeljito pregledno poročilo, iz katerega povzemamo sledeče glavne misli:

»Ozemlje, kateremu mora naša Družba posvečati svojo pažnjo, ne leži vse izven naših državnih granic. S paznim očesom je treba zasledovati tudi razvoj manjšinskega šolstva pri nas doma ter ga primerjati s stanjem šolstva v zagranični Jugoslaviji.

A) Manjšinske šole v Sloveniji. V ljubljanski in mariborski oblasti se je l. 1921 našlo okroglo 15.000 Madžarov. Ti Madžari so naseljeni ob vzhodni meji Prekmurja, največ v okolici Del. Lendave. Madžari imajo v Prekmurju 16 madžarskih šol s 35 razredi. Njihove šole so v sledečih krajih: Čentiba, Dobrovnik, Dolina, Dol. Lendava, Dolga vas, Domanjševci, Gaberje, Genčevci, Gor. Lakoš, Hodoš, Kapca, Motvarjevi, Petoševci, Prosenjakovci, Rad. možanci in Zamostje. Potemtakem pride ena madžarska šola na okroglo 1000 Madžarov.

Interesantni so podatki o nemškem šolstvu v Sloveniji. Naši Nemci imajo svoje šole na severni meji, v kočevskem otoku in v nekaterih večjih krajih notranjosti, tako v Mariboru, Ptuju Celju, Ljubljani in na Jesenicah. V Mariboru imajo poleg dveh osnovnih še dve nemški meščanski šoli. Obiskovane pa te nemške šole niso kaj prida. Tako je imela letos ona v Celju le 11 učencev ter je naravno, da bi se morala z novim šolskim letom ukiniti. Ptuj je imel v svoji nemški šoli 23 učencev. V Ljubljani ima nemška šola 5 razredov, v katere je pohajalo vsega skupaj le 79 učencev in učenek. To so številke, ki opravčujejo retorično vprašanje, ali je še v Jugoslaviji kedo, ki se mu na šolskem polju bolje godi kot našim Nemcem? — Na severni meji imajo Nemci svoje šole v št. Ilju, Lokavcu, Miedtsdorfu, deško in dekliško v Apačah, v Fiksčih in Kramarovic v Prekmurju. — V kočevskem otoku, ki je precej s Slovenec pomešan, imajo nekatere šole tudi prideljevalne slovenske razrede. Take slovenske razrede, ki se nahajajo poleg nemških, imajo sledeči kraji: Kočevje, Kočevska Reka, Koprivnih, Livold, Mozelj, Nemška Loka, Polom, Stalcarji Stara cerkev, Stari Log in Črmošnjice. — Nemške šole brez slovenskega razreda pa so sledeče: Gotenica, Grčarice, Onek, Ovčjak, Reichenau, Spod. Log, Stari breg, Svetli potok, Verdrang, Laze, Podstenica, Poljane, Smuka, Štale in Dol. Topla Reber. Slovenski otroci, ki bivajo v teh krajih, morajo torej posekati nemške šole. — Naša široka grodnost, da iz dejstva, da poučujejo markske še vedno učiteljske moči, ki državne jezika ne obvladajo, četudi je po vseh šolah in razredih poduk slovensčine obvezen ter je tudi našim Nemcem veliko na tem, da se državnemu jeziku priložijo. V celji Sloveniji se je leta 1921 našlo okroglo 40.000 Nemcev, ki pa imajo 41 šol, medtem 2 meščanski šoli. Potemtakem pride na vsake 1000 Nemcev ena nemška šola, na Kočevskem pa že celo na vsake 500 Nemcev po ena šola. Tako se godi Nemcem pri nas, s kakšno mero pa se nam povrača v Avstriji?

B) Koroska. Na Koroskem je bilo ljudsko šolstvo že pred vojno v škandaloznem stanju ter organizirano v edinem imenu: Koroke Slovence intelektualno oškodovati ter jih pripraviti dostopne germanizaciji. Tako zvano utrakvistično šolstvo je bilo že v bivši Avstriji pravi unikum ter je bilo svoječasno od upravnega sodišča ožigano kot nezakonito, a vkljub temu so ga koroske šolske oblasti še nadalje izvajale. Ze pred vojno je bilo na Koroskem po utrakvističnih šolah na slovenskem ozemlju vse polno učiteljev, ki slovensko sploh niso znali in so si v šoli pomagali s kanjanjem. Danes so razmere še veliko slabše. Učiteljev, ki bi bili slovensčine zmogni, sploh ni, ker se koroska deželna vlada brani sprejeti one učitelje, ki so kedaj služili pod jugoslov. upravo. Na Koroskem ni niti ene šole, ki bi odgovarjala potrebam naših Slovencev. V koroskih šolah slovenskega otroka ubijajo in mu skušajo materinsko pr. studiti. Poduk v teh šolah je brez vsake pedagoške osnove. Jasen dokaz je dejstvo, da so redki Slovenci, ki gredo na srednje šole, čeprav je znana stvar, da je naš človek nadarjen. V koroskih šolah je vse že s prvim letom popolnoma nemško. Slovenski otroci se tam ne navadijo niti slovensko čitati niti pisati, učijo se le gotico. Devedesetimi tisočim koroskih Slovencev hočejo vzeti možnost čitanja slovenskih knjig in časopisov in to je glavni namen avstrijske šolske uprave. Vzpričo takim razmeram na Koroskem se zopet upravičeno vprašamo: Ali je potrebno kultiviranje nemškega šolstva v Sloveniji res v taki meri, kakor je danes v navadi?

C) Slovensko šolstvo v Julijski Krajini. Posebnih določb glede šolstva tja do pomladi l. 1919 ni bilo. Slovensko učitelstvo v onih medenih časih ni vedelo, kaj bi storilo. Mnogo jih je ostalo v Jugoslaviji, nekateri so se vrnili in zopet odšli, drugi pa so ostali. V obče je primanjloval učnih moči. Da so imela šolska oblastva za šolsko leto 1919-20 dovolj učnih moči na razpolago, začeli so sprejemati nekvificirane moči, zaostale študente in so ustanovili tudi posebne kurze za učitelstvo. V Istri pa je že takrat zavel brezobziren veter: ukinili so do 100 jugoslovanskih šol; na njih mesto so došle laške ali sploh nič! S šol. letom 1919-20 je bila upeljana italijanska na slovenskih ljudskih šolah kot predmet obvezen za vse stroke, ki so dopolnili 8. leto starosti. Pouku se je moralo odmeriti najmanj 4 tedenske ure. Za učne moči so oblasti vzele take, ki so značile nekaj slovensčine. Drugod pa so poučevali italijanski učitelji iz kraljestva, ki niso znali niti besedice slovenske. Otroci so imeli to zabavo, da so se v šolah igrali in se norčevali z učitelstvom. S 1. oktobrom 1923 pa je stopil v veljavo takozvani Gentilijev odlok. To je črni dan našega naroda v Primorju. Italijanski učni jezik se je vpeljal takoj v prvo šolsko leto, slovensčini pa so se odmerile le tedenske ure. Vsako leto se postopoma vpelje italijanski učni jezik v prihodnji razred in čez pet let ne bo več slovenske šole v Julijski krajini. 700.000 Jugoslovancev v Italiji je čez noč izgubilo svoje nekdanje cvetoče šolstvo, za katerega je tudi naša družba že toliko žrtvovala.

Iz navedenega orisa je razvidno, da izvršuje svoje dolžnosti napram tujerodnim državljanom edino le naša država. Avstrija tlačni naše ljudstvo vkljub določbam senžermenske pogodbe, Italija pa odvarja nove arabske šole, zatvarja pa naše že davno pridobljene učne zavode. Vse to nam priča, da naloga C. M. D. še davno ni izvršena. (Med poročilom so se čuli ogorčeni vzkliki zoper zatiralce naših bratov).

Skupščina je vzela temeljito poročilo z glasnim odobravanjem na znanje. Blagajnikovo poročilo. Glavni blagajnik notar Aleks. Hudovnik je podal naslednje poročilo:

Če pregledate bilanco v našem denarnem poslovanju leta 1923, boste prišli do zaključka, ko ste čuli tudi poročilo prvomestnikovo in tajnikovo, da je naša družba tudi v preteklem letu krepko delovala, če tudi je slovensko občinstvo še vedno ne upošteva v tisti meri, kakor zasluži. Družbeni prejemki so v preteklem letu znašali 1.053.415 Din 02 p. tedaj za 253.655 Din več nego leta 1922. Izdatki pa so znašali okroglo 931.642 Din, tedaj za 128.057 Din manj nego leta 1922. Da so družbeni prejemki se zvišali je pripisati okolnosti, da se je ustanovil dr. Ivana Tavčarja sklad, ki je leta 1923 narasel na 45.623 Din, in da se je zaključil račun o zapuščini pokojnega dr. Josipa Georga, ki izkazuje 242.196 Din imovine. Če bi teh dveh postavk ne bilo v družbeni bilanci, bi bili dohodki manjši nego leta 1922.

Podružnice so prispevale k družbinim prejemkom okroglo 116.927 Din, tedaj so nazadovale za 11.993 Din. Prvenstvo med podružnicami pristoja Šentpeterski podružnici v Ljubljani, ki je nabrala 15.330 Din. Nje pa sledijo Šent-Jakobska-Trnovska podružnica moška v Ljubljani s 9771 Din, podružnica v Grobelnem z 7967 Din, moška podružnica v Ptuju s 6815 Din, ženska podružnica v Ptuju s 6650 Din in Šentpeterska moška podružnica v Ljubljani s 5712 Din. Te podružnice naj bodo vzor vsem drugim. Iskrena hvala naj velja njim in pa tudi vsem drugim podružnicam, ki so v prilog glavne družbe delovale. Premalo zanimanja je pa za družbeni kolektor, kateri ne bi smel manjkati v nobeni pošteni slovenski hiši. Tako smo prejeli za kolektor 28.847 Din, izdati pa zanj 37.343 Din. Ravno to velja glede kolektorja »Kraljevič Marko«, ki je namenjen naši šolski mladini v obmejnih krajih. Stal nas je 28.730 Din, skupili pa smo zanj le 17.210 Din. Priporočamo Vam tedaj v bodoče toplo, da se žete po teh kolektorjih. Med izdatki je največja postavka za ljudske šole in otroške vrtnice, ki je znašala 743.185 Din. Ze v svojem lanskem poročilu sem naglašal, da se je začela družba intenzivno pečati z obmejnimi vprašanjem. Družba je na prošnjo obmejnim šolam naklonila zahtevano podporo v knjigah ali na drugi način in bo de tudi v bodoče posvetila svojo pozornost obmejnimi šolam, katere nam morajo vzgojiti krepak zaveden slovenski narod. Seveda bi morala tudi naša vlada skrbeti za šolstvo in ustanoviti nove šole v obmejnih krajih.

Dne 8. junija tl. je umrl v št. Ilju pri Velenju gospod dr. Jakob Pirnat, kateri je v svoji oporoki z dne 10. julija 1907, postavil za svojo dedinjo našo družbo. Njegova imovina še sodno ni ugotovljena. Kolikor je pa že danes znano, znaša kosmata zapuščina nad 700.000 lir. S tem je postal blagi pokojnik vreden vrstnik onim mecenom, ki so se v svojih oporokah spomnili naše družbe ter ji naklonili velike svote. Za to slava njegovemu spominu! (Slava, slava, slava!)

Častita gospoda! V zadnjem času razpravljalo se je v časniki, pa tudi na zdajnjem pokrajinskem zboru Jugoslovanske Matice o združitvi vseh narodno obrambnih društev. Potrebno se mi zdi, da pojasnim k temu stališču, katero zavzema odbor družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Združitve narodno obrambnih društev se nam ne zdi potrebna, pa tudi ne oportuna. Naša družba je najstarejši narod. obrambno društvo, ter brez samohvale s ponosom zre na svoje dosedanje delovanje. Po svoje dosežanje delovanje. Po svojih pravilih je družbe namen vsestransko podpirati in pospeševati slovensko šolstvo ter v ta namen ustanovila in vzdržuje za slovenske otroke šole in otroške vrtnice ali jih poma. ga ustanovljati in vzdrževati, nastavlja učitelje, dovoljuje podpore in nagrade ter izdaja primerne spise in knjige. Tega svojega programa se je družba ves čas svoje. ga obstanka vestno držala in ga tudi še danes z vso verno spojuje. Namen »Jugoslovanske Matice« je pospeševanje gospodarskih in kulturnih interesov Jugoslovancev v tujini. »Gospodstveni zvon« ima namen zanimati se za težnje in narodni obstanek naših v tuj državi živčih koroskih bratov. Vsako teh društev ima svoj poseben namen, ki je začrtan v društvenih pravilih. Vsa ta narodna obrambna društva morajo torej paralelno delovati eno zraven drugega, ne da sega eno v delokrog drugega. Družba naša ne čuti nobene potrebe, da bi se združila kot najstarejši obrambno društvo s kakim drugim obrambnim društvom, ne glede na to, da ima tudi nekaj vezane glavnice (kakor Viljema Polaka sklad v znesku 43.494 Din in drugi), ki so poslednjevoljsko strogo določeni za našo družbo, in je za to vsak tak predlog, in naj pride od katere koli strani neumljiv. Ako pa katero društvo meni, da samo ne more izhajati, slobodno mu ustavi svoje delovanje, družba naša pa tega povoda nima. Mi želimo, da vsako naše obrambno društvo v smislu svojih pravil krepko deluje, kdor ne simpatizira z delovanjem družbe sv. Cirila in Metoda, naj jo vsaj ne ovira z nepotrebnimi in neumestnimi predlogi v njenem delovanju.

Družba sv. Cirila in Metoda bo korakala naprej, skrbela, da vzgoji s svojimi sredstvi, osebno v obmejnih in tujenih krajih krepko mladino — ponos in bodočnost naše lepše države, v narodnem in patrijotičnem duhu. Naša družba je delovala doslej in bo delovala nad strankami, ker je vsoslovenska družba in ni v službi nobene stranke. Vsi napadi in navali na družbo so bili doslej brezuspešni, iz vseh teh bojev je izšla naša družba pomlajena, ker je služila sveto svoji domovini in ker je delala ena to, da reši naš najdražji zaklad našo dečo iz tujčevih rok. Ne damo se ovirati v našem delu.

Družba je s svojim dosedanjim delovanjem pokazala, da je vredna zaupanja in ljubezni Vaše. Za to Slovenci in Slovenke, ki ste z nami edini v ljubezni do naše grude in do našega naroda, podpirajte nas v našem stremljenju, vzgojiti narod slovenskih korenjakov in poštenjakov. (Tudi to poročilo je bilo sprejeto z živahnim odobravanjem). Predsednik »Gospodstevskega

Zvona« dr. Jos. Oblak se je glede združitve obrambnih društev v polnem obsegu pri. družil referentu.

V imenu nazorstva je izjavil Mat. R. o. de, da so vsi blagajniški računi v vzornem redu, zato se izreče blagajniku in celokupnemu vodstvu absolutorij z priznanjem in pohvalo. Na predlog prvomestnika je skupščina izrekla blagajniku še posebno zahvalo za mnogoletno, vestno in požrtvovalno delovanje.

Interpelacija zaradi koncesij Nemcem. Mariborski odvetnik dr. Koderman je vprašal vodstvo, ali je resnična vest, da je prosvetni minister dal Nemcem daleko. sežno koncesijo, da bodo smeli starši sami določati učni jezik otrokom. S tem bi se v obmejnih krajih zopet na stečaj odprla vrata pomemčevanju, ker bi omahljivi, od Nemcev odvisni Slovenci zopet vpisovali

svoje otroke v nemške šole. Prvomestnik je odgovoril, da mu je vest znana le iz č. a. sopslov, a vodstvo družbe bo stvar budno zasledovalo in storilo primerne korake.

Volitve. Na predlog notarja Hudovernika so bili vzklikom zopet izvoljeni v družbeno vodstvo, nadzornstvo in razsodništvo vsi dosedanji člani, ozir. članice.

Zaključek. Po izčrpanem dnevnem redu je prvomestnik zaključil impozantni zbor s ponovno zahvalo vsem sotrudnikom in sotrudnicam družbe, posebno še vsem, ki so tako lepo vse pripravili za celjsko skupščino.

Popoldne se je razvila v vseh gornjih prostorih Narodnega doma zelo animirana veselica.

Gospodarstvo.

STANISLAV VDOVIČ: Avstrijska carinska tarifa in naš izvoz.

Zdi se, da se je po vojni popolnoma zavrglo načelo svobodne trgovine in da zmaga povsod princip močne carinske zaštite. Vendar se zaščitnim carinam ne more prisojiti trajne zmage, kajti uveljavile so se le začasno kot naravna reakcija nasilno in naglo spremenjenih gospodarskih političnih razmer. Ko se te uravnovesijo, mora nujno slediti preokret. Pojavila se bo zopet težnja, približati se čim najbolj onemu idealnemu stanju gospodarstva, ko bi bila mednarodna trgovina absolutno svobodna, a obenem nepotrebn, ker bi tehnični napredek omogočil popolno gospodarsko emancipacijo vsake države, ter bi njeno produkcijo dovolj zavarovala dva činitelja: višina blagovnih prevoznih stroškov in močna nacionalna zavest konzumentov.

Do tega je seveda še silno daleč, in dvomljivo je sploh, če gospodarstvo kdaj ta ideal doseže. Ampak težnja za njim je jasna in očitna, in zato je treba vsak pojav, ki skuša razvoj odvrniti od te smeri, smatrati kot zapreko, ki jo gospodarstvo na svoji ostro začrtani poti mora premagati.

Ojačanje carinske zaštite označimo torej lahko kot nekaj abnormalnega, čeprav je danes splošen pojav. Ako pa preizkusimo, katera država lažje prenese jačjo carinsko zaščito, vidimo, da so v tem oziru industrijske države na boljšem od agrarnih. V industrijskih državah je mogoče, da se vsled velike konkurence ne izrabi docela vsa carinska zaščita v škodo konzumenta, mogoče je zvišanje mezd in končno se lahko tudi agrarna produkcija, če je na razpolago kapital, močno povzdigne. Nasprotno je pa v agrarnih državah vsled pomanjkanja kapitala tako v kmetijstvu kakor v industriji napredek počasen, in carine navadno niti industriji ne pripomorejo do zbiranja kapitala, temveč samo v škodo konzumenta prekomerno podaljšujejo življenje tehnično nedostatnim obratom.

Ako motrimo s tega stališča novo avtonomno avstrijsko carinsko tarifo (objavljeno v Neue Freie Presse z dne 22. in 23. maja 1924 št. 21.443-4), vidimo, da se nahajamo pri trgovskih pogajanjih s to državo na slabši strani.

Nova avstrijska carinska tarifa se naslanja v bistvu na staro avstrijsko in se drži seveda principa »močne zaštite«. Vendar moramo pomisliti, da so se vse njene sosedje zagradile z visokim carinskim obzidjem in Avstrija že iz trgovsko političnih razlogov ne more stavljati v svoj tarif nizkih postavk. Razumljivo je, da ima v tarifi veliko carin fiskalni značaj, znak vseh držav, ki se borijo za finančno pravnovesje. V splošnem se pa mora reči, da je carinska tarifa dobro prilagojena spremenjenim gospodarskim razmeram države. Seveda skušajo nešteti ugovori dokazati nasprotno, ampak pomisliti je treba, da je ni gospodarske panoge, ki ne bi pri sestavi carinske tarife zahtevala zase prav posebnih izjem. Če bi se ugodilo vsem, bi se cel carinski sistem dovedel ad absurdum.

Ako primerjamo posamezne postavke s postavkami stare avstrijske tarife, zapazimo takoj ekspanzivne cilje nove avstrijske trgovinske politike. Skoro vse važnejše industrijske surovine so proste, ali pa jih more interesirana industrija na dozvole uvažati carine prosto ali po znižanih postavkah. Sistem uvoznih olajšav na dozvole je jako dober, ako se izvaja z resnično gospodarsko uvidenostjo, brez birokratizma, a tudi brez koruptivnega protekcionizma. Lahko se z njim prepreči hiperprodukcija, ki bi izzvala krize v posameznih panogah.

Seveda je jasno, da je morala mala nova Avstrija odpraviti carino na one surovine, ki jih je pridobivala stara velika Avstrija še na svojem teritoriju, ki pa zanjo zdaj prihajajo iz inozemstva. Vendar tudi surovine, ki jih pridobiva

doma, v obče niso posebno zaščiteni in industrija more celo veliko polifabrikatov uvažati ugodno na dozvole. V tem oziru se zlasti favorizirata tekstilna in usnjarska galanterijska industrija.

Povsodi se očituje velika skrb ohraniti in povzdigniti izvozno konkurenčno zmoglost industrije in preskrbeti čim največ posla domačemu prebivalstvu. Ako ni drugače mogoče, je vsaj prirejanje blaga za nadrobno prodajo z diferenciranjem carinskih postavk rezervirano domači industriji in trgovini. Škoda, da ni mogoče tu navajati posameznih vzgledov, ker bi širšo javnost ne zanimali posebno, kajti naš izvoz industrijskih izdelkov v Avstrijo ni ravno velik. Druga je stvar s carinami na agrarne pridelke, za katere je naša sosedba med najboljšimi odjemalci.

Te carine zadenejo velik del živin in zato se v Avstriji sami s stališča konzumentov, ostro kritizirajo. Veliko razburjenja, ki ga povzročajo, je seveda strankarska demagogija. Ta ima lahko delo, ker se masa ne zaveda, da je vsak konzument tudi na katerikoli način producent. V tem oziru so pač konzumentje v vseh državah enaki. A odpor avstrijske konzumenta proti agrarnim carinam je v resnici precej neupravičen. (Dalje prih.)

★ ★ ★

— g. XXIV. poročilo Hmeljarskega društva v Zalcu. Zatec. C. S. R. 5. 9. 1924. Dne 30. m. m. javljeno boljše vreme se je takoj spreobrnilo in imamo cel teden oblačno vreme in dež, kar obiranje silno moti in zavlačuje. Blizu tri četrtine vsega pridelka je pod streho, ena četrtina je pa še na drogih in se ne ve, kako in kdaj se bo obrala. Nekaj obiravcev je vsled slabega vremena že odpotovalo in povsod je pomanjkanje ljudi, daši se jim je mežda za obiranje zvišala. — Sedaj obrani hmelji bo sicer najboljše kakovosti, vendar pa ne bo najlepše barve. Pri vsem tem se ga pa tudi nekaj izgubavljaja vsled neugodnega vremena. Kupčija je v polnem teku. Cene po kakovosti od 1600 do 1900 Kč za 50 kg. Razpoloženje in cene za lepo zeleno blago prav čvrste, za slabše manj. — Savez hmelj. društva v Zalcu.

— g. Nezaposlenost narašča. Iz tovarne vagonov v Bosanskem Brodu je odpuščenih 400 delavcev, pred kratkim je bilo odpuščenih 500. Tamkajšnja inšpekcija dela se trudi, da bi prišli delavci zopet do zaposlenosti.

— g. Sporazum o Blerovem posojilu je bil podpisan v Beogradu 5. septembra. Pogajanja med našo vlado in predstavnik Blerove skupine za izplačilo ostalih obrov posojila so se vršila dolgo časa in so se včeraj z uspehom končala. Blerova skupina da na razpolago takoj manjši del posojila, večji del pa po dogovoru dobli. Prvi obrok se porabi za dovršenje započetih železniških prog.

— g. Opilum. V Južni Srbiji se je pridelalo lansko leto opijuma 25.000 kg v vrednosti 40 milijonov dinarjev. Ves je bil prodan v Solun.

— g. Proti prevetlikemu obdačevanju obrtnikov se bo vršila v Zagrebu izredna seja zborničnega sveta tamošnje trgovske in obrtniške zbornice. Seja bo 25. tm.

— g. Za popravilo državne ceste Vrpolje-Vinkovci je dovoljen kredit 225.000 Din.

— g. Naš izvoz meseca julija tl. prekaša lanski istomesečni izvoz za 44.16% v količini in za 25.24% vrednosti. Narastel je zlasti izvoz lesa, žive živine, pšenice, koreze, konj in drobne kože. Lesa se je izvozilo za 167 milijonov denarja (posebno drva), živine za 110 milijonov.

— g. Nočna telegrafsko-telefonska zveza s Sušakom je vspostajljena na prošnjo prizadetih privrednih krogov.

— g. Koruze v Rusiji pridelajo letos po podatkih sovjetskega komiteja okoli 28 milijard pudov.

— g. Izvoz sladkorja iz Nemčije tekom letošnjega prvega polletja je znašal 2 milijona 200 tisoč kvintalov, lani v tej dobi samo 250.000 kvintalov.

— g. Kdor gre na vzorčni semenj v Frankfurtu, ima na naših železnih za 50% znižano vozno.

— g. Kmetijska predavanja se bodo vršila v Dalmaciji, Črni gori in Južni Srbiji, in sicer v Splitu 10, 11, in 12, v Dubrovniku 13, 14, in 15, v Skoplju 27, 28, in 29. septembra. Predavali bodo strokovnjaki o raznih važnih kmetijskih vprašanjih. Udeležbi se jih tudi zastopnik poljedeljskega ministarstva.

— g. Vodne zadrage v Bački. V Bački je 28. vodnih zadrug. Od teh je 23 namenjenih izsuševanju 5 pa zaščiti proti poplavi. Vee zadrage varujejo 239 447 katastrskih jut, oziroma 136.454 hektarjev zemlje. Skupna površina Bačke znaša 534.192 hektarjev, produktivne površine je 486.183 in neproduktivne 48178 hektarjev. Uspehi izsuševalnih zadrug so veliki.

5796

Naznanjava v svojem in imenu bratov, sestre, vnukov **Metoda** in **Nade**, sinahe in ostalih sorodnikov, da je najina dobra, srčno ljubljena mati

Jožefa Gabršček roj. Muznik

danes ob eni popoldne v 82. letu svoje starosti izdihnila svojo plemenito dušo.

Zemski ostanki ljubljene pokojnice se prepeljejo v torek popoldne izpred hiše žalosti v Gorici, Corso Verdi 28, v rodbinsko grobnico na bregu bistre Soče v Solkanu.

V Gorici, dne 7. septembra 1924.

Andrej Gabršček in dr. Fran Gabršček
sinova

5797

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da je naša dobra, nepozabna mati, stara mati in tašča, gospa

Marija Trsar roj. Slatnik

po kratki, mučni bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče, v 75. letu starosti, danes ob pol eni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage ravnice se vrši v sredo, 10. septembra 1924 ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Brod št. 1, na pokopališče sv. Nikolaja v Dol Logatcu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi sv. Nikolaja v Dol Logatcu.

Dolnji Logatec-Brod, dne 8. septembra 1924.

Gregor Trsar, posestnik in lesni trgovec, sin. — Gregor Trsar, Stanko in Toni Perhavo, vnuki. — Julka Perhavo, vnukinja. — Anton Perhavo, zet. — Katarina Trsar roj. Novak, snaha.

5798

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog, oče, tast in stari oče, gospod

Anton Zakrajšek

trgovec in posestnik

danes, dne 6. t. m. ob 11. ponoči po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v 76. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega rankega bo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 4. popoldne iz hiše žalosti na pokopališče Viševak.

Nepozabnega ranika priporočamo v molitev in blag spomin.

Vrhnika pri Ložu, 6. septembra 1924.

Terezija Zakrajšek roj. Janežič, soproga. — Adolf, Edvard, Leopold, sinovi. — Marija Šega roj. Zakrajšek, hči. — Ivan Šega, zet. — Marica in Ivanka Zakrajšek, sinah. — Vsi vnuki in vnukinje.

Brez posebnega obvestila.

Zahvala.

Za izkazano sožalje in sočutje povodom smrti našega nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Josipa Suschnika

ter vsem darovalcem vencev in šopkov se najtopleje zahvalujemo.

Ljubljana, dne 6. septembra 1924.

Žalujoči rodbini

Suschnik-Tomšič.

5788

Risalna orodja za šole, tehniške
Velika izbira itd. Zmerne cene
Fr. P. Zajec optik, Ljubljana,
Starl trg 9. 62 T

Trstje za strope

izdelujemo z najmodernejšimi stroji in iz najboljšega materiala ter dobavljamo v vsaki množini po najnižji dnevni ceni

I. Jugoslovanska tvornica Bakula

JOS. R. PUH, LJUBLJANA
Gradaška ul. 22. Tel. 531.

Drva

trboveljski
premog

H. Petrič

Ljubljana

Gospodarska cesta 16

Telefon 343

T 57

Noteze

vseh velikosti in različne vezave
po najnižji ceni na drobno in debelo
priporoča

Narodna knjigarna

Ljubljana — Prešernova ulica št. 7

Prager Presse

za Jugoslavijo.

Ta najboljši informiran in najbolj razširjen dnevnik v
Češkoslovaški republiki in v tujini slane za kraljevino
SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40 —
mesечно.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav
Male Antante.

Josip Petelin

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo
galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbje,
čipke, vezeno, spremljalne palice, kravate,
srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Čeneno česko perje!

1 kg sivga poušljenega perja D 70, na pol belo
D 90, belo D 100, boljše D 120 in 150, mehko
jak puh D 200 in 225, boljše vrsta D 275. Pošiljativne carine
prosto, proti povzetju od D 300 naprej poštnine prosto. Vzorec
zastonj. Blago se tudi zamenja in neveste vzame nazaj. Na-
ročila samo na **Benedikt Sacherl, Lohze 35 pri Pliznu**,
Češkoslovaška. Poštno posiljke hodijo iz Češkoslovaške v Ju-
goslavijo okrog 14 dni.

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Kuharica

poštena, samostojna, z
dobrimi izpričevanji, naj-
raje z dežele, se sprejme.
Ponudbe: Povšnar, Ko-
kra nad Kranjem. 5786

Lovopazitelj

spodobnog tražimo za lo-
višče v Primorju. Stan u
naravi. — Ponude sa ož-
nakom plače i drugih
uvjeta te referenca upra-
viti na: »Sporting club«
Crikvenica. 5794

Tražim pilara

za beneški jarmenik, na-
stup odmah, mjesto stal-
no, plača po pogodbi. —
Poblize: I. Abramović,
pilana Crni Lug, Hrvat-
ska, Kotar Delnice. 5799

Prodaj

Pozor! Pozor!

Ostanki za perilo

so naprodaj po polovini
ali zelo znižani ceni. Ne
zamudite ugodne prilike.
— Resliava cesta 30, I.
desno. Blizu južnega ko-
lodvora. 5785

Prodaj

motorno kolo

najmodernejše tipe, sko-
raj popolnoma novo, 3
HP, s tremi prestavami,
prosti tek ter spojalo
(Lamellen-Kupplung). —
Cena Din 20.000. — Na-
slov pove uprava tega li-
sta. 5705

Stanovanja

Meblovano sobo

išče akademik za takoj.
Ponudbe pod »Južnak
5802« na upravo »Slov.
Naroda«. 5790

Meblovana soba

se išče za dva akademi-
ka. — Ponudbe pod
»Nemirni/5801« na upra-
vo »Slov. Naroda«. 5790

Na stanovanje

se sprejmeta dve dijaki-
nji ali dijaka. — Kje, po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 5790

Stanovanje

v novi hiši, 2 sobi, kuh-
inja, klet in pritlikline
(elektrika, vodovod) dobi
boljša stranka brez otrok
za takoj. — Naslov v
upravi »Slov. Naroda«. 5720

Dijaka ali

dijakinjo

niže srednje šole sprej-
mem na stanovanje in
dobro domačo hrano.
Električna razsvetljava.
Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 5787

Gospod visokega položaja

samec, išče za takoj
ali najpozneje do 1. ok-
tobra dve meblirani, po-
polnoma

separirani sobi

ali pa popolnoma prazno
stanovanje z dvema so-
bama v sredini mesta. —
Ponudbe pod »Samec
5750« na upravo »Slov.
Naroda«. 5705

Posojila

60.000 K posojila

iščem proti 40odstotnim
obrestim ter vknjižbi na
prvo mesto. — Cenjene
ponudbe na upravo »Slov.
Naroda« pod »Priložnost
št. 142/5791«. 5791

Lokali

Išče se garaža

po možnosti v sredini
mesta. — Pismene po-
nudbe z navedbo najem-
nine pod »Garaža/5777«
na upravo »Slov. Naroda«. 5777

Pozor!

Iščem obrtni lokal v več-
jem mestu na prometnem
kraju proti odkupnini ali
po dogovoru. — Ponudbe
pod »Lokal/5760« na upr-
»Slov. Naroda«. 5760

Nepremičnine

Pri prodaji

posestva

dosežete priznane naj-
boljši uspeh, ako se po-
služite posredovanja —
Realitetne pisarne »PO-
SEST«, d. z o. z. v Ljub-
ljani, Sv. Petra cesta 24,
pri kateri se stalno ogla-
sajo kupci. 54/T

Baraka

velika (za postaviti) se
proda. — Ponudbe pod
»Baraka/5780« na upravo
»Slov. Naroda«. 5780

PRODAM POCENI enonadstropno hišo

prilapravo za trgovino ali
gostilno, na prometnem
kraju najbližje ljubljans-
ke okolice. — Naslov
pod »Ugodni pogoji/5793
na upravo »Slov. Naroda«. 5793

Resnim kupcem

vil, stanovanjskih, trgov-
skih, gostilniških in obrt-
nih hiš in posestev, gra-
ščin, kmetijskih posestev,
mlinov, žag in stavbnih
parcel — nudi največjo
izbiro Realitetne pisarne
»POSEST«, d. z o. z. v
Ljubljani, Sv. Petra ce-
sta 24. 55/T

Razno

Gosli poučuje

bivši učitelj konservato-
rija po znižanih cenah. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 67/T

Dve dijakinji

se sprejmeta na dobro
hrano. Strog nadzorstvo.
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 5770

Ia. Trapist sir

punomastan, Ia. Tilster
sir, čajni maslac razasile
uz umjerene cijene mlijec-
karna Karlo Laznički,
Dežanovac. 7592

Modistka Horvat

Ljubljana, Stari trg, pro-
daja bele klobuke, 150 do
200 Din, dvobarvni 170,
enobarvni 140 Din, raz-
lični baržunasti in druge
novosti po najnižjih ce-
nah. Zalni klobuki v za-
logi. 63/T

Trstje za strope

se dobi najceneje pri —
Anton Steinerju, Ljublja-
na, Jeranova ul. 13. 53 T

Perje,

kokoške, rače in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
tvrdka E. Vajda, Čako-
vec. 52/T

Sluke za

legitimacije

izdeluje najhitreje foto-
graf Hugo H. H. H. H.
Ljubljana, Valvazorjev
trg št. 7. 56/T

Na ljubljanskih velesoj

mih zaslovene Jarčeve
kranjske klobase
razposilja od 5 kg naprej
tvrdka K. JARC, Ljub-
ljana, Hradečkova vas 35,
68/T

Pozor! Pozor!

Plačam bolje, kakor vsak
drugi, za stare obleke,
čevlje in pohištvo. Do-
pisnica zadostuje, da pri-
dem tudi na dom. — Dra-
me Martin, Ljubljana,
Sv. Jakoba nabrežje 29,
5708

Opozorjam

gg. trgovce in gostilničar-
je, da imam vedno prvo-
vrstni polemolec, pol-
nomastni Trapist, Gros-
er, Tilster in čajno ma-
slo po najnižji ceni v za-
logi. — Iv. Kos, mlekar-
na, Bohoričeva ulica 28,
Ljubljana 5703

Inserati v

»Malih oglasih«

imajo neoporečno velik
uspeh v »Slov. Narodu«
5703

Velik zaslužek

nudimo solidnemu in vestnemu akviziterju oglasov za Ljub-
ljano. — Samo resni interesi naj se javijo na Zagreb,
poštanski pretinac 5. 5800

Kaj kupiš

najugodnejše?

Svilene fior nogavice . . Din 39—
Volneni jumperji Din 68—
Zimske tricot rokavice . Din 25—
Črpe de Chine Din 95,130
Damsko perilo kos Din 39—, presukanec
(garn) Din 84— in razno drugo blago po
konkurentnih cenah.

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS

Mestni trg 19. 65 T/II

Knjige za osnovne šole.

I. razred.

Wider: Prva čitanka. 16 Din.
Černivec: Računica, I. del. 5 Din.

II. razred.

Krščanski nauk za prvece. 12 Din.
Gangl: Druga čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bežjak: Jezikovna vadnica, I. stopnja. 4 Din.
Černivec: Računica, II. del. Broš. 8 Din, vez. 10 Din.
Družović: Pesmarica, I. del. Broš. 10 Din, vez. 13 Din.

III. razred.

Krščanski nauk za prvece. 12 Din.
Černivec: Tretja čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bežjak: Jezikovna vadnica, II. stopnja. 6 Din.
Černivec: Računica, III. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, II. del. Broš. 12 Din, vez. 15 Din.

IV. razred.

Katoliški katekizem. 18 Din.
Panholzer-Kociper: Velike zgodbe sv. pisma. Br. 36 Din, v. 40 Din.
Rapč: Četrta čitanka. 25 Din.
Schreiner-Bežjak: Jezikovna vadnica, III. stop. (še ni izšla).
Černivec: Računica III. in IV. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Zemljevid: Slovenske dežele in Istra. 8 Din.
Plesničar-Grum: Jugoslavija I. 28 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, III. (še ni izšla).

V. razred.

Katoliški katekizem. 18 Din.
Panholzer-Kociper: Velike zgodbe sv. pisma. Br. 36 Din, v. 40 Din.
Rapč: Četrta čitanka. 25 Din.
Schreiner-Bežjak: Jezikovna vadnica, IV. del. 13 Din.
Černivec: Računica, V. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, III. (še ni izšla).

Vse te knjige se dobe v

Narodni knjigarni, Ljubljana

Prešernova ulica 7.

Prešernova ulica 7.

Gozdarska uradnika.

Graščina drja Alfreda Windisch-Grätza v Rogatcu
išče gozdarskega pristava in gozdarskega strežnika
(Forstwart). 5795

Prosilci z obsovirano višjo gozdarsko šolo oziroma z nižjim držav-
nim izpitom, večji slovenskega in nemškega jezika v govoru in
pisavi, jugoslovanski državljani, naj vpošljejo svoje prošnje z živo-
topisom in prepisi sprčil na **Graščinsko ravateljstvo**
drja Alfreda Windisch-Grätza v Rogatcu, Slovenija.

Knjige za meščanske šole.

I. razred.

Katoliški katekizem.

Volc: Velike zgodbe sv. pisma.
Jederlinič: Druga srbska ali hrvatska čitanka.
Brinar: Slovenska vadnica za meščanske šole.
Brinar: Čitanka, I. del.
Hauptman: Računica za meščanske šole, I. del.
Mazi: Geometrija za nižje razrede srednjih šol.
Fink: Zemljepis za meščanske šole, I. del.
Kozenov: Geografski atlas. (Hrvatska izdaja.)
Brinar: Zgodovina, I. del.
Macher: Prirodopis za meščanske šole, I. stopnja.
Seneković: Fizika in kemija za meščanske šole, I. stopnja.

II. razred.

Katoliški katekizem.

Stroj: Kratka zgodovina katoliške cerkve.
Jederlinič: Druga srbska ali hrvatska čitanka.
Brinar: Čitanka za meščanske šole, II. del.
Brinar: Slovenska vadnica za meščanske šole.
Hauptman: Računica za meščanske šole, II. del.
Mazi: Geometrija za nižje razrede srednjih šol.
Brinar: Zgodovina, I. del.
Fink: Zemljepis za meščanske šole, I. del.
Kozenov: Geografski atlas. (Hrvatska izdaja.)
Macher: Prirodopis za meščanske šole, II. del.
Seneković: Fizika in kemija za meščanske šole, II. stopnja.

III. razred.

Katoliški katekizem.

Stroj: Liturgika.
Deanovič-Stipčević: Jugoslovansko lišče.
Brinar: Čitanka za meščanske šole, III. del.
Brinar: Slovenska vadnica.
Hauptman: Računica za meščanske šole, III. del.
Matek-Jeran: Geometrija za IV. in V. razred srednjih šol.
Brinar: Zgodovina, II. del.
Fink: Zemljepis za meščanske šole, I. del.
Kozenov: Geografski atlas. (Hrvatska izdaja.)
Seneković: Fizika in kemija za meščanske šole, III. del.
Macher: Prirodopis za meščanske šole, III. del.

IV. razred.

Katoliški katekizem.

Deanovič-Stipčević: Jugoslovansko lišče.
Brinar: Čitanka za meščanske šole, IV. del.
Brinar: Slovenska vadnica.
Hauptman: Računica, III. del.
Matek-Jeran: Geometrija za IV. in V. razred srednjih šol.
Brinar: Zgodovina starega veka.
Brinar: Zgodovina, I. in II. del.
Melik: Zemljepis Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Kozenov: Geografski atlas. (Hrvatska